

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2009. március 12-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
ülésétől

Napirend:

- 1./ **A közoktatás és a szakképzés kapcsolata, az iskolarendszerű szakképzés viszonya a társadalom reális szükségleteihez**
*előadók: Szilágyi János az OKNT Szakképzési Bizottságának elnöke
Szenes György az OKNT Szakképzési Bizottságának tagja*
- 2./ **Döntés a katolikus kerettanterv 2008 című dokumentumról**
előterjesztő: Trencsényi László a KTB elnöke
- 3./ **A komprehenzív iskola-modellek megszervezéséhez kapcsolódó támogatások igénylési, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól szóló .../2009. (...) OKM rendeletről**
előadó: Brassói Sándor főosztályvezető helyettes OKM
- 4./ **A pedagógiai szakszolgálatok és a sajátos nevelési igényű tanulók támogatása igénylésének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének rendjéről szóló .../2009. (...) OKM rendelet kiadásáról**
előadó: Csillag Márta főosztályvezető OKM
- 5./ **Egyebek**

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:**

Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Dr. Csermely Péter
Görbe László
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Nahalka István
Dr. Pukánszky Béla
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szenes György
Dr. Szilágyi János
Dr. Trencsényi László
Dr. Vass Vilmos
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Brassói Sándor (OKM)
László Ferenc, az ODJT elnöke
Polyákné Boros Vilma, az ODJT tagja
Radics Péter, az ODJT tagja
Makkai László (FTT)
Solti Gábor, a Szakképzési Bizottság tagja
Kosinszky Zsuzsa (OKM)

Tartalomjegyzék

3./ A komprehenzív iskola-modellek megszervezéséhez kapcsolódó támogatások igénylési, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól szóló .../2009. (...) OKM rendeletről	2
4./ A pedagógiai szakszolgálatok és a sajátos nevelési igényű tanulók támogatása igénylésének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének rendjéről szóló .../2009. (...) OKM rendelet kiadásáról	2
Általános bevezető	5
Tájékoztató Kajtárné Botár Borbálának az ülések időpontjának módosítására vonatkozó kéréséről	5
Szenes György felvetése a miniszter és az OKNT közötti egyeztetések szükségességével kapcsolatban	5
Javaslat a napirendi pontok felcserélésére	8
Az ülés napirendjének elfogadása	9
A közoktatás és a szakképzés kapcsolata	9
A katolikus kerettanterv jóváhagyása	33
Határozat a szakképzéssel kapcsolatos rendkívüli ülés összehívásáról	36
A költségvetéssel összefüggő témák napirendről levétele	37

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 06 perc)

DR. DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Egy napirend előtti témáról szeretnék nagyon röviden beszámolni. Megint felmerült - Kajtár Borbála telefonált, vele beszéltem -, hogy az OKNT ülését ne 11 órára tegyük, hanem 12 órára, tekintettel arra, hogy előtte miniszteri értekezlet van, és ők nem érnek ide. Mire mondtam, hogy ezt mi a múltkor megtárgyaltuk, és ennek a kérdésnek nem tudunk eleget tenni, mert tapasztalatból tudjuk, hogy itt két órakor elkezdődik az „elpárolgás”. Ha ennyi időnk se marad, gyakorlatilag nem tudunk dolgozni.

Nem néztem utána, de biztos ő emlékszik jobban, hogy már többször tettünk vagy tettem én ígéretet arra, hogy ezt a problémát valahogy megoldjuk, de nem történt semmi. Ha jól emlékszem, abban maradtunk, hogy az idén nem változtatunk, jövőre pedig, hogyha ennek a két ülésnek az időpontja így ütközik, akkor megkeressük az OKNT-ülés más napra vagy más időpontra helyezésének lehetőségét. Ebben az órarendek, tantervek... *(Dr. Vekerdy Tamás: A miniszteri ülést kell más időpontra tenni! - Derűlttség.)* Az is egy lehetőség... *(Közbeszólások, derűlttség.)* Tamás, nekem imponál a te omnipotensséged, de én örülök, hogyha az OKNT kompetenciájába tartozó kérdésekben tudunk javaslatokat vagy alternatívákat megfogalmazni. Mint költői óhaj, appendixként ezt is felterjesztem.

Csak azért szeretném elmondani, mert ez egy elég élesre sikeredett beszélgetés volt, aminek az lett a végeredménye, hogy hoztunk egy határozatot: ez az év így van - már nem olyan sok ülésünk van -, és hogy mi legyen a következő évre vonatkozóan, azt a legközelebbi vagy a nyár előtti utolsó OKNT-ülésen megbeszéljük. Kérlek, fontoljátok meg, milyen változtatási lehetőség adódik. Még nincs egyetemi-főiskolai órarendetek, tehát ha esetleg más napra tesszük, az még lefuttatható.

Ennyi a napirend előtti - részemről. *(Dr. Szenes György: Nekem lenne még két napirend előtti, ha lehet.)*

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen. Elnök úr, két kérdésem van, illetve az egyik kérdés, a másik kérés.

Az első tervezett napirendi pontban a Szilágyi János és Szenes György által beterjesztett anyag tárgyalása van megjelölve. Ez azt jelenti, hogy akkor nem tárgyaljuk a másik előterjesztést, amelyet Nahalka István és Vass Vilmos terjesztett elő? Ez a kérdésem.

A kérésem pedig, hogy jó lenne, elnök úr, hogyha miniszter úrhoz valami bejárást találnál, mert a szakmai közvéleményt eléggé izgatja az állami iskolarendszerrel kapcsolatos sajtótájékoztató és mindenfajta olyan, a közvélemény nyilvánossága elé vitt tényanyag, amelyről az Országos Köznevelési Tanács igazából csak a sajtóból értesül. Ha komolyan gondoljuk, hogy az Országos Köznevelési Tanács valahol a miniszter környezetében kell, hogy találja-keresse a helyét, akkor azt gondolom, a minimum lenne, hogy az Országos Köznevelési Tanáccsal a miniszter ezt az egyeztetést lefolytassa.

Én tudom, hogy számos nagyon fontos szervezettel folyik már az egyeztetés - a Nőtanáccsal, Ebegylettel és mindenfajta más szervezettel -, de talán az OKNT-t is meg kellene keresni ezzel. Utoljára, amikor én az OKM honlapját nézegettem, az OKNT-t még a terv szintjén sem láttam benne, hogy egyeztetni kíván vele a miniszter úr, de mindenki mással természetesen

igen. Az bizonyára nagyon fontos - csak mi is fontosnak tartjuk. Vagy ha a miniszter úr nem tartja fontosnak, akkor nekünk valami nyilatkozattal kellene ebben a dologban megjelennünk, mert ez így elég nehezen értelmezhető, ami ebben az ügyben történik.

Köszönöm szépen, ezt szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Erre rögtön válaszolok is. Abban a pillanatban írtam egy levelet a miniszter úrnak, amelyben beidéztem a közoktatási törvénynek azon passzusát, amely szerint a tantervek jóváhagyása OKNT-egyeztetéshez van kötve, és felhívtam erre szíves figyelmét. Tehát, hogyha ő úgy gondolta, vagy az a terve született, hogy ezeknek az állami kezelésbe veendő iskoláknak egy egységes kerettantervet óhajt bevezetni, ez csak akkor lehetséges, hogyha előtte az OKNT ebben a kérdésben véleményt mond, mert ebben véleményezési joga van. Ezt elküldtem, és ha jól emlékszem, annyi válasz is érkezett rá egypár sorban, hogy nyugtázta a leveletem.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem alapvetően a tantervről van szó, hanem önmagában az iskolaszervezetnek, az egész oktatási rendszernek egy ilyen típusú átalakításáról. Nem egyszerűen mezei tantervi döntés ez, ahogy én látom.

ELNÖK: Az a probléma merül fel, hogy a közoktatási törvény rögzítette az Országos Köznevelési Tanács kompetenciáját, és abban bizony nem eléggé kristálytiszta az, hogy mit jelent a tartalmi szabályozás fogalma. Ebben igazad van, hogy ez jelentheti az iskolastruktúra kérdését is, nemcsak tanterv- és programszintű kérdését. Tényleg jó lenne egyszer teljesen tisztába tenni, és akkor át kellene fogalmaztatni a legközelebbi variációban az oktatási törvénynek ezt a passzusát.

Csermely Péter, utána Mihály Ottó!

DR. CSERMELY PÉTER: Csatlakozva az előttem szólóhoz, én is nagyon fontosnak tartom ezt a kérdést. A kompetenciát megfontolva, és annak fényében, én egy olyan kérést intéznék miniszter úrhoz, hogy tájékoztassa az Országos Köznevelési Tanácsot ezen tervezett átszervezés tartalmi vonatkozásokat érintő elemeiről. Azt nehezen tudom elképzelni, hogy egy ilyen horderejű átszervezésnek ne lenne tartalmi vonatkozású eleme, függetlenül a tantervektől vagy a tantervekkel kapcsolatos esetleges tervektől.

DR. MIHÁLY OTTÓ: A kompetencia az, hogy miben van döntést meghatározó, keményen befolyásoló jogosítványa az OKNT-nek - ez egy dolog. A másik dolog az, hogy ma is első napirendként olyasmit tárgyalunk, ami ebben az értelemben nem az OKNT problémája. Nem az OKNT problémája a szakképzés szerkezete, beillesztése stb., stb., mégis nyugodtan tárgyaljuk. Ehhez képest az, hogy leállamosítunk tíz százaléknyi iskolát, azért elég oktatáspolitikai szintű kérdés ahhoz, hogy próbáljuk megérteni, tulajdonképpen mégis mit jelent ez. Amit te mondasz, az akkor következik be, hogyha mindezt megcsinálták, megcsináltatták a kerettantervet, és a megcsináltatott kerettantervet idehozzák. Engem az is érdekel, hogy mit jelent ebben az esetben az, hogy „egységes”. Mert egyelőre a törvény alapján nem tudom ezt a dolgot értelmezni, hogy mi az egységes kerettanterv, ami ezeknek az iskoláknak kötelező.

Nem egyszerűen arról van szó, hogy jóváhagyunk egy kerettantervet - mert ez biztos, hogy meg fog történni.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Elnök úr, én Szenes Györgynek ahhoz a gondolatához szeretnék kapcsolódni, ami - nagyon röviden - arról szólt, hogy az OKNT ne újságból, ne televízióból tudja meg ezeket a közoktatást nagyon komolyan érintő döntéseket - mert ez már úgy nézett ki, hogy szinte egy döntés utolsó fázisában lévő miniszteri intézkedés. Azt hiszem, jogos az az igény, hogy legyünk tájékozottak. Ha mi OKNT-tagok vagyunk, és ezt általában tudja rólunk a közoktatási közvélemény is, minket kérdeznek legelőször, hogy mit tudunk erről, egyáltalán hogyan is történnek majd ezek az intézkedések. Tényleg, én is csak annyit tudok, amennyit a televízióból vagy a parlamenti ülésről, mert az ember most már erre kényszerül, hogy nagyon odafigyeljen, mikor van közoktatást érintő téma napirenden, és bármi áron igyekszik megismerni azt, hogy tájékozott legyen. Ezzel tehát egyetértek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Rendben van, ennek értelmében fogok írni egy levelet. Nekem gondot okozott az, hogy az OKNT törvényben megfogalmazott kompetenciájában például mennyiben foglaltatik benne egy iskolaszervezet belső átalakítására vonatkozó miniszteri döntés legitimálásának funkciója - noha a tartalmi szabályozásnak ez a szervezeti aspektusa.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az Új műveltség, új tudást is ide hozta a miniszter. Ami abból megmaradt, az kevesebb, mint ami ebben van. Miért ne kérhetnénk, hogy ezt...

ELNÖK: Kérhetjük.
Vass Vilmos!

DR. VASS VILMOS: Bocsánat, elnök úr! Tisztelt Tanács! Itt elvi kérdésről van szó szerintem, és nem tartalmi, nem iskolaszervezeti kérdésről. Az elvi kérdés az, hogy az Országos Köznevelési Tanáccsal egyeztetettek-e egy olyan dokumentumot, amit számos más szervezettel igen, ugyanakkor a minisztérium honlapjáról tudja meg az ember, hogy ennek az anyagnak az egyeztetése megkezdődött, folyamatban van, és a felsorolt szervezetek között, teljesen meglepő módon - akár mondhatom döbbenetesnek is, ha nagyobb szavakat akarok használni - nem szerepel az Országos Köznevelési Tanács.

Úgy gondolom, mielőtt belemennénk abba, hogy ez szerkezeti, tartalmi szabályozási, fogalmi vagy milyen jellegű kérdés, magáról arról az elvről van szó, hogy ez az Országos Köznevelési Tanács, aminek van törvényben meghatározott szerepe, és vannak hagyományai. Én e miatt abszolút támogatom azt, amit Szenes György javasolt.

ELNÖK: Rendben. Tessék!

GÖRBE LÁSZLÓ: Én úgy gondolom, tisztelt tanács, csatlakozva az előző szónokhoz, hogy ha a keretet úgy változtatom meg, hogy az meghatároz valamit, a tartalmat vagyok kénytelen hozzáigazítani - és ez elfogadhatatlan. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Világos, értem. Ebben az értelemben tüstént fogok egy levelet intézni a miniszter úrhoz, illetve megküldetem számára külön a gyorsírói jegyzőkönyvnek ezt a szakaszát, amiben erről szó volt, és ennek megfelelően megfogalmazok egy szöveget. Ezt köröztetni is szeretném az OKNT tagjai között, kérve, hogy a szükségesnek ítélt változtatásokról kapják visszajelzést. Mindezt pedig Zsuzsán keresztül fogom bonyolítani.

DR. MIHÁLY OTTÓ: És mi van a másik anyaggal?

DR. SZENES GYÖRGY: Tárgyaljuk-e a Nahalka–Vass-féle anyagot, vagy nem tárgyaljuk?

KOSINSZKY ZSUZSA: Két anyagot küldtünk ki párhuzamosan a szakképzésről, és csak Szenes illetve Szilágyi urat tüntettük föl.

ELNÖK: És nem tüntettük föl a Nahalka István anyagát...

KOSINSZKY ZSUZSA: Együtt tárgyaljuk.

ELNÖK: Együtt tárgyaljuk... De miért nem tettük föl?

KOSINSZKY ZSUZSA: Ennek egyetlenegy oka van - elnézést kérek a tanácstól. Amikor az OKNT meghívója elkészült, én fölterjesztettem aláírásra, akkor még így szerepelt, később pedig már nem volt lehetőségem megváltoztatni. Ezért elnézést kérek. Bár az e-mailben megtehettem volna, csak akkor meg már annyira siettem, hogy mindenki időben megkapja az anyagot, hogy ott sem tettem meg...

DR. SZENES GYÖRGY: Azt hittem, hogy levesszük a napirendről.

KOSINSZKY ZSUZSA: Elnök úrral abban maradtunk, hogy együtt tárgyaljuk a két anyagot.

ELNÖK: Trencsényi!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nagyon örülök, hogy az ügyrendi kérdésekkel szépen fogjuk élni az aktív időnkét, ezért abbéli félelmemben, hogy a határozatképességünk ne legyen veszélyben, bízva abban, hogy a várakozáshoz képest is rövidebb lesz a katolikus kerettantervről szóló vita - ott viszont határozatot kell hoznunk -, javaslom, hogy vegyük ezt előre. Azokat kérem, hogy támogassák, akik szintén önmagukban is bíznak, hogy ez nem elhúzódó vitát fog eredményezni.

ELNÖK: Szavazásra teszem föl a kérdést, hogy az első két napirendi pontot cseréljük-e föl. Fogadjuk el Trencsényi László javaslatát, hogy először a katolikus kerettanterv ügyében hozzon döntést az OKNT!

KOSINSZKY ZSUZSA: Elnézést, mielőtt erről szavazna a tanács, azt szeretném kérni, hogy ne cseréljük fel, mert az Oktatási Hivatal szeretne itt lenni ennek a napirendi pontnak a tárgyalásánál. Ha én őket most értesítem is, legalább tíz perc, mire átérnek.

ELNÖK: Szenes úr!

DR. SZENES GYÖRGY: Én nem ilyen prózai okok miatt nem értek vele egyet. Abban állapotunk meg, már elég régen, hogy szentelünk egy ülést a szakképzésnek, semmilyen más napirendi pontot nem teszünk erre a napra. Úgyhogy én elvileg sem értek egyet azzal, hogy ezt megváltoztassuk. Most már itt lenne tényleg az ideje, hogy ebben a dologban valamiről szó essék. Olyan akut a probléma, ami mellett tovább már elmenni nagyon nehéz. Azt javasolnám, hogy ezt tárgyaljuk. Lehet, hogy nem lesz semmi értelme, de mégis próbálkozzunk meg vele.

ELNÖK: Akkor először Szenes javaslatát teszem föl szavazásra, aki azt mondja, maradjon változatlanul a napirend első pontjában a szakképzés-általános képzés problémakörének vitája, és ne fogadjuk el a katolikus kerettantervre vonatkozó javaslatot, hogy azt vegyük előre. Aki Szenes úr javaslatát, illetve az eredetileg kiküldött napirendi sorrendet tartja... *(Dr. Vekerdy Tamás: Illetve a Zsuzsa információját, mert az is ide tartozik.)* Igen, de az a dolog technikai részéhez tartozik. Mindegy, ide tartozik.

Aki tehát azt mondja, maradjon a napirend úgy, ahogy eredetileg kiküldtük, tegye föl a kezét! *(14)* Abszolút többség, köszönöm. Elkezdhetjük.

Kérem az első napirendi pont megnevezett előadóit: Szilágyi és Szenes urat, szíveskedjenek felvezetni.

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Ketten fogunk szóbeli kiegészítést tenni a szakképzési bizottság által összeállított anyaghoz. A mi kiindulási pontunk az volt, hogy 1998-ban a szakképzésben bekövetkezett egy fordulat, amelyet úgy lehet aposztrofálni, hogy a tanoncságból a szakiskolai rendszerre történő áttérés. A lényege, hogy a tanoncidőszakban a nyolcadik osztály után egyből a szakképzésbe kerültek a tanulók, a szakiskolai képzés pedig gyökeresen szakított ezzel. Ez azt jelentette, hogy a 9-10. osztályt követően kerültek a szakképzési rendszerbe azok a diákok, akik a hármas színekű szakmákban kívántak továbbtanulni.

Az eltelt tíz év a mi tapasztalataink szerint egyértelműen azt bizonyította, hogy azok a nagyon jó szándékú, nagyon becsületes törekvések, amelyek megfogalmazódtak, nem hozták a várt eredményeket - és akkor azt gondolom, finoman fogalmaztam. Nem igazolódtak vissza a gyakorlatban azok a feltételezések, hipotézisek, amelyek meg akarták változtatni, más alapokra akarták helyezni a szakképzést.

Bekövetkeztek továbbá olyan változások, amelyek a szakképzésben új helyzetet teremtettek. A második probléma gyakorlatilag, hogy az az 1998-ban megkonstruált struktúra nem igazán ad megfelelő választ azokra a kihívásokra.

A probléma gyökerét abban látjuk, hogy 240-250 ezerről 120 ezerre csökkent a szakiskolai tanulók száma, és ez a drasztikus csökkenés úgy következett be, hogy ebben a rendszerben azok a tanulók maradtak, akik - finoman fogalmazva - a leggyengébb tanulási képességekkel rendelkeznek, alapvető, írási, számolási és olvasási problémákkal küszködnek. Nagyon nehéz szakképzést csinálni azokkal a gyerekekkel, akik ezekkel nem nagyon rendelkeznek. Nagyon drasztikus kontraszelekció következett be. Miután ez azt jelentette, hogy valójában jó tanulmányi képességű gyerekek nincsenek a rendszerben, és ez az új struktúra, ez a rendszer nem szerethető a gyerekek számára, egyfajta elfekvőt csinált ebből a szakiskolai intézménytípusból a legjobb, legbecsületesebb szándékok ellenére is.

A következő probléma, hogy ma Magyarországon 125 ezren vannak, akik egy évben bemennek a középfokú oktatás rendszerébe, ebből olyan 25 ezren kerülnek szakiskolába, és 25

ezren vannak olyanok, akik csak a 8. osztályt vagy még azt sem végzik el, így minden évben 25 ezren kiesnek a rendszerből, akiket pedig a szakképzés be tudna integrálni.

Az európai szakképzési dokumentumok 75-80 százalékban arról beszélnek, hogy a foglalkoztathatóság növelése és az iskolázottsági szint emelése. Az a probléma, hogy ez a szakképzési szerkezet nem alkalmas arra, hogy ezt a 25 ezer fiatal, akik nyolc osztályos vagy még annál is alacsonyabb végzettséggel rendelkeznek, beemelje ide. Ha ebben nem történik olyan változás, ami a szerkezetet erre alkalmassá teszi, akkor Magyarországon igazából azt a foglalkoztatási szintet, ami Európában az egyik legalacsonyabb, nem lehet növelni.

Néhány megállapítás, ami ezzel a szerkezettel kapcsolatosan problémaként jelentkezik:

Az alapvető készségek hiányoznak az ebben a rendszerben lévő gyerekek körében, a tanulás iránti érdektelenség, teljesítménynélküliség tapasztalható, a fizikai munka elutasításával lehet gyakran találkozni. Összefoglalásként azt érzékeljük, azzal együtt, hogy nőtt a képzésben eltöltött idő, emelkedett az iskolázottsági szint, a tanulók tudásszintje csökken, tehát igazából nem hatékony ez a struktúra, ez a rendszer. Ezzel valamit csinálni kell.

Erre mi fölvezeltünk egy elképzelést, hogy milyen beavatkozások szükségesek. Ennél az volt a kiindulási pont, hogy gyors és kivitelezhető változtatások legyenek, amelyek viszonylag rövid időtávon belül megvalósíthatók. A lényeg, hogy ehhez a tanulói réteghez igazodva, a motorikus képességeken keresztül próbáljuk szerethetővé, vonzóvá tenni ezt a fajta képzési formát. Nagyon komoly tudományos kutatások is alátámasztják, hogy ezeknél a gyerekeknél a motorikus képességek fejlesztésén keresztül lehet fejleszteni igazából az intellektuális képességet, és ezen keresztül lehet sikerélményhez juttatni őket, hogy ne kudarcok sorozatán keresztül idegenedjenek el ettől az iskolatípustól. Ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy a 9-10. évfolyamon - hangsúlyozom, nem vállalati körülmények között - szakmacsoportos gyakorlati oktatás keretén belül próbáljuk ezeket a képességeket kibontani, a tehetségnek egy újfajta értelmezését biztosítani, ezen keresztül ezt az ismeretet, tudásanyagot beszámítva, megszüntetni ennek a képzési típusnak a zsákutcás jellegét, ami szintén probléma.

Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna hozzátenni.

ELNÖK: Én is köszönöm. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Elnök úr, ha lehet, én átadnám a lehetőséget a másik anyag előterjesztőjének, és a kettőről szeretnék egy nagyon rövid bevezetőt mondani. (*Dr. Mihály Ottó: Én meg utána a kettőről meg a tiédről...*) Nagyon röviden - mert a részletes borzalmasan hosszú.

ELNÖK: Magyarán azt akarod mondani, hogy most Nahalka István mondja el a véleményét...

DR. SZENES GYÖRGY: A bevezetőjét a saját anyagukhoz.

ELNÖK: Amennyiben nem akarsz érvelni a saját anyagotok mellett, akkor ezt a lemondást tudomásul kell venni. Nahalka István!

DR. NAHALKA ISTVÁN: Köszönöm szépen. Vilivel megosztjuk a bevezetőt, és nagyon röviden leszünk.

Én tulajdonképpen csak két dolgot szeretnék mondani bevezetőként. Az motiválta, hogy megírjuk ezt az anyagot, hogy a múltkori OKNT-ülésen elnök úr fölvetette, hogy az esélyegyenlőtlenség kezelése, illetve a komprehenzív iskola felé való elmozdulás kérdésében nagyon jelentős, akár a jogszabályokat is érintő változtatásokra lenne szükség. Előkerült, hogy ezen az ülésen a szakképzés fog napirenden szerepelni, és azonnal kiderült, hogy ez a kettő nagyon szorosan összekapcsolódik egymással. Amikor megírtuk ezt az anyagot, mind a kettőről akartunk szólni, tehát szerintünk itt két kérdésről van szó. Az egyik a szakképzés helye és ideje, a másik pedig a komprehenzivitás felé való elmozdulása a magyar iskolarendszernek, illetve általában az esélyegyenlőtlenségek kezelése. Ezek nagyon szorosan összekapcsolódnak - ezt bemutattuk az anyagunkban.

A másik, amit szeretnék mondani, hogy a szakképzés előbbre hozatalával kapcsolatos érvek tulajdonképpen lecsupaszíthatók arra - leírva is láttuk, illetve a szövegekben, a szóbeli előterjesztésben is ez jelenik meg -, hogy amennyiben lehoznánk, korábbra tennénk a szakképzést, a gyerekek motiváltabbak lennének, több sikerélményük lenne, és ez alapvetően megváltoztatná a tanítás, illetve tanulás körülményeit a szakiskolában. Mi úgy véljük, erre próbáltunk meg érveket összeszedni abban, amit leírtunk, hogy ez nem így van, nincs ilyen logikai kapcsolat. Sokféle érvet próbáltunk e mellett felhozni, de van egy még fontosabb érünk a mellett, hogy ezt nem szabadna megtenni, mégpedig az, hogy megakasztanánk más olyan folyamatokat, amik hallatlanul fontosak lennének, amiket pedig elindítanánk, azok negatívak lennének. Próbáltuk igazolni az anyagunkban, hogy az általános képzés, az alapkészségek fejlesztése a szakképzés szempontjából is alapvető jelentőségű dolog. Nem tudunk elképzelni szakképzést a nélkül, hogy ne ezt erősítsenék. Az, hogy a gyerekek kézügyességének, manuális készségeinek fejlesztésére is szükség van, számunkra nem kérdés, ez így van, természetesen ez nagyon jó érv - azonban ez nem azonosítható a szakképzés minél korábbi elkezdésével. Ez az iskolának egyébként is feladata, olyan tanterveket kellene csinálni, amelyekben ez sokkal nagyobb szerepet kap, és ki kellene küszöbölni azt a szelekciót, ami a mai rendszerbe be van építve, és sajnos még erősebbé válna akkor, hogyha a szakképzés két évvel korábbra kerülne.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vass Vilmos!

DR. VASS VILMOS: Elnök Úr! Tisztelt Tanácsstagok! Ezt a gondolatmenetet folytatva, a napirendi pontunk címében megfogalmazottakkal kezdeném. Ennek a napirendnek a címe ugyanis az, hogy a közoktatás és a szakképzés kapcsolata. Egyetlen pontot szeretnék az anyagból röviden kiemelni, ez pedig a Nemzeti alaptanterv és a szakképzés kapcsolata. Amióta elkezdődtek Magyarországon a NAT munkálatai, a 90-es évek elejétől, maga a 93-as definíciós bizottság úgy határozta meg az alaptanterv műfaját, hogy egy egységes alpműveltséget biztosítson a közoktatásba járó minden magyar iskolás számára. Legyen ez az első szakaszban a 16 éves korig, legyen utána a 18 éves korig, tehát egy egységes alpműveltség legyen. Hogy ennek az egységes alpműveltségnek a tartalma hogyan módosult, abban nyilvánvaló, hogy nemcsak hazai folyamatok játszottak jelentős szerepet, hanem nemzetközi tényezők is: drámai mértékben megváltozott a műveltségfelfogás, és szerencsés esetben ez hihetetlen hatással illeszkedik a munkaerő-piaci igényekhez és a társadalmi igényekhez egyszerre. Ez jelesül a jelenlegi kormányrendeletben, a NAT-2007-ben kilenc kulcskompetencia egymásra épített rendszerében testesül meg. Ebből egyetlenegy szeretnék kiemelni, amely most már köztudottan

a NAT zászlóshajója: az önálló és hatékony tanulás kulcskompetenciája, amely végigvonul, minden magyar közoktatásba járó iskolás számára egységes alpműveltséget jelent, hogy ők hogyan tanulnak. Hogy ez milyen szinten történik, érzékszerven, tevékenységen vagy - ahogy Nahalka István említette - a manipulációs készségeiken keresztül, mi úgy gondoljuk, ez minden magyar iskolás számára rendkívül fontos kompetenciaterület, és hihetetlenül károsnak tartanánk bármilyen olyan jellegű folyamatot, amely lejjebb vinné ezt a szelekciós pontot. Ezen képességek fejlődése és fejlesztése egy hosszabb folyamat, tehát nem gondolhatjuk komolyan, hogy a 15 évesek pozitív vagy negatív eredményei mondathatják velünk azt, hogy akkor tegyünk ide egy szelekciós pontot. Sokkal korábról eredeztethetők azok a fejlesztési problémák, amelyekről mindannyian tudunk, akár az iskoláskor kezdetétől lehetne sorolni azokat a tényezőket, ahol hatékonyan be kell avatkozni.

Hogy többfajta megoldás lehetséges, az anyagunkból nyilvánvaló, tehát nem kész receptekkel dolgoztunk. Egymás között mi is nagyon sokat morfondíroztunk azon, hogy mik lehetnek azok a modellek, amelyek lehetőséget mutathatnak a helyzet valamelyest megváltoztatására. Mi ennek érdekében készítettük ezt az anyagot.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen, elnök úr.

Tényleg nagyon rövid leszek, és a részletekbe egyáltalán nem kívánok belemenni, mert ha majd sor kerül rá, akkor rengeteg megjegyzésem lesz.

A mi anyagunk arról szól, hogy ezt a tarthatatlan állapotot, ami jelen pillanatban a szakiskolában van, minél gyorsabban meg kell változtatni. Számos jel mutat arra ma Magyarországon, hogy gyakorlatilag olyan szakmunkáshiány van - elsősorban a kétkezi szakmunkások tekintetében -, amelyet a magyar gazdaság már nem visel el. Lehetetlen állapot, hogy a gyerekek 30-40 százaléka a kilencedik osztályban lemorzsolódjon a szakiskolákból, mert nekik nem megfelelő tananyagtartalommal próbáljuk a fejüket tömni. Nagyon szép és derék dolog volt, amikor azt gondoltuk, hogy 10 osztályos általános képzés lesz - ez meghiúsult. Még nagyobb botorság 12 évig együtt tartani ezeket a gyerekeket. Nincs egyenruha, nem lehet ezeket a dolgokat egyen módon kezelni. Nagyon szomorú, ha valaki azt gondolja, hogy a szakmunkás életpálya nem lehet életpálya. Ez egy tipikusan értelmiségi felfogás, messze nem így van. Én azt gondolom, hogy a mi rendszerünk egy teljesen átlátható, átjárható, zsákutcamentes, felülről nyitott szakképzési rendszert próbál felvázolni, ahol senki előtt semmilyen kapu nincs bezárva: az érettségi sincs, az érettségire épülő szakképesítések sincsenek, és a felsőoktatás sincs.

A mi megoldásunk minimális, gyakorlatilag szinte semmilyen törvénymódosítást nem jelentene. Tartalmi szabályozásban néhány kérdésben lehetne minimális változtatásokat csinálni, és ebben az esetben nem a szakképzés, hanem a szakmacsoportos alapképzés - a fogalmak tisztázása nagyon fontos lenne -, intenzívebb elindítását gondoljuk a szakiskolások számára a 9-10. osztályban. Úgy gondoljuk, hogy a szakközépiskola többé-kevésbé rendben van, a gimnáziumra épített szakképzés is többé-kevésbé a helyén van. A szakiskola a kulcskérdés ebben a dologban.

Az az elképzelés, amelyet Nahalka Pisták felvázoltak, nagyon tiszteletre méltó, oktatáskutatók által gyönyörűen leírt dolog, amelynek a megvalósítása - ezt ők is elismerték -, hosszú távon lehetséges legfeljebb. Erre nincs idő. Teljesen kizártnak tartom, hogy a magyar

iskolaszerkezet, a magyar iskolarendszer rövid távon - és a rövid táv alatt 5-8-10 évet értek - egy komprehenzív típusú iskolává alakulhat át. Azt gondolom, ennek az anyagnak az ilyen fajta tárgyalása, hogy ez mikor fog megoldást hozni a hazai közoktatási rendszerre és szakképzésre, nem belátható. Már rövid távon sem tartható viszont a mai helyzet. Lehet, abban még talán partner is lehetnék, hogy dolgozzunk ki egy új magyar iskolarendszert, aminek vannak komprehenzív elemei - megvizsgálandó egy csomó olyan dolog, hogy a fizikálisan meglévő iskolák alkalmasak-e például egy ilyen típusú, belső elágazásos rendszerre. Loránd Feri talán emlékszik rá, hogy ebben némi szakmai segítséget is nyújtottam tizenévvvel ezelőtt, amikor ezeket a kísérleteket végezte. De hogy erre ma a magyar közoktatás átálljon, azt teljesen kizártnak tartom, ezért megoldásnak sem tudom elfogadni, ami abban le van írva. Azon kívül, hogy millió dologgal vitatkozom, ami abban le van írva, adatokkal, tényekkel, ezt most nem fogom elővezetni, csak ha lesz egy olyan időpontja ennek az egésznek.

Úgy gondolom, hogy az önálló és hatékony tanulás a szakmai alapozás keretein belül csodálatosan megoldható. Senki nem gondolja - én legalábbis nem, és a szakmában dolgozók sem -, hogy ezek az alapkompenciák a közismereti oktatással oldhatók meg. Ezek a szakmacsoportos alapozással, projektekkal, olyan matematikai és nyelvi kompetenciák fejlesztésével, amiket mi leírtunk és elképzeltünk. Abba ez tökéletesen belefér.

Az pedig egyáltalán nem igaz, hogy a szelekciós pont ott van, ahol ti mondjátok: a szelekciós pont sajnos tízéves korban van, meg tizenkét éves korban. Az egész magyar iskolarendszerről kellene akkor beszélni, de én azt gondolom, nem ennek a megbeszélésnek a témája. Nem erről szól ez ma. Mit kell ma tenni annak érdekében, hogy a totálisan elrontott szakiskolai programot valami módon próbáljuk kiemelni ebből a helyzetből? - mert annak a tízéves általános képzésnek, amely ide hozta, ez lett az eredménye. Próbáljunk mást csinálni, mert ez totálisan eredménytelen lett. Az nem megoldás, amit Nahalka Pisták leírtak: két év alatt, egy év alatt, öt év alatt elképzelhetetlen, hogy ebben ilyen változást lehessen elérni abban az irányban.

Eddig is voltak komprehenzív iskolai kísérletek, a mai napirendek között van egy ilyen anyag is, tehát azt senki nem gátolja meg, hogy komprehenzív iskolák létrejöhessenek Magyarországon - csak be ne vezessük. Próbáljuk elterjeszteni, ha lehetséges.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. A következő hozzászóló Mihály Ottó.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Először csak kérdezni szeretnék, mert van, amit nem értek, most az első előterjesztett anyaghoz:

Honnan veszitek azt, hogy a tanulók tudásszintje csökken? Honnan? Mondják, dumálják bele a világba, tipikus direktmarketing fogás, amelynek az a lényege, hogy ami van, azt leviszem a szarba (*Sic!*), és valamit fölmutatok, hogy itt van a megoldás, jöttünk, megmentünk benneteket. Egyszerűen nem igaz. A felmérések, összehasonlító elemzések, vizsgálatok (*Dr. Szabados Lajos: Menj ki az iskolákba!*) nem ezt mondják. Nekem nem szubjektív vélemények kellene erről. Annyi van a politikában is, meg a szakpolitikában is, hogy meg lehet tőle halni! De ott van egyetlen elem a szakiskolák tanulóira vonatkozóan: a PISA-felmérés, amely megmutatja, hogy nem igaz, hogy az összehasonlító elemzésben a magyar gyenge gyerekek gyengék lennének a nemzetközi összehasonlításban is. Nem igaz: a jó gyerekeink gyengék a nemzetközi összehasonlításban, ami egészen más oksági viszonyokat, folyamatokat tételez a háttérben. Ez az

egyik. Azt kérdezem tehát, hogy honnan veszitek. Én örülök az ilyen állításoknak - csak nem tudok velük mit kezdeni.

A következő kérdés. Az van, hallom itt egyik oldalról, hogy a szakközépiskolai képzés nagyjából rendben van. Olvasom az anyagban: a szakiskolai és a szakközépiskolai képzésünk ellehetetlenült. Már hogy higgyek egy ilyen anyagnak ez után a mondat után, ne haragudjatok?! Mi az igaz ebben? Hol lehetetlenült el? Mi baj van tulajdonképpen a szakközépiskolai képzéssel? Én tudom, mi baj van vele: ugyanaz, mint a másikkal. Tizennégy éves kortól kellene állami pénzen ingyen munkaerőt biztosítani a gazdaságnak... Én ezt a dolgot pontosan értem. Ez van benne, gyerekek, ez a javaslat. *(Dr. Szilágyi János: Nem olvastad el.)* Ezt te nekem ne mondd! Mert ha te olvasnál szakmát, akkor nem írnál le ilyet. Úgyhogy te nekem ilyet ne mondjál, hogy én mit olvasok és mit nem, erre nagyon szépen kérlek! *(Dr. Szilágyi János: Légy szíves, te meg ne beszélj így, ebben a stílusban!)* Én az anyagról beszélek, nem rólad. Egy anyagról beszélek ebben a stílusban, és nem rólad. Te pedig azt mondtad, hogy én nem olvastam el: ez én vagyok. *(Dr. Szilágyi János: De nem ez van benne, Ottó! Nem ezt írtuk le! Ne mondj ilyet!)* Ott van benne, hogy 30-70 százalék... *(Dr. Szilágyi János: A 11. évfolyamon.)* Igen, a tizenegyedik évfolyamon. *(Dr. Szilágyi János: Az nem tizennégy éves, hanem tizenhat.)* Tudom, de én nem mondtam, hogy tizennégy éves korban! *(Dr. Szilágyi János: Én tizennégyre emlékszem.)* Tizennégy éves kortól egy szelekció alapján már ingyen munkaerőt kellene képezni. *(Dr. Szilágyi János: Tizennégy éves korban ingyen munkaerő! Ez nem így van, ez nem igaz.)*

A következő kérdés: mit jelent az, hogy a motorikus képességek állnak a középpontban? A szakmák jelentős részénél semmi jelentősége nincs a motorikus képességeknek, ne haragudjatok! Rengeteg olyan szakma van... *(Dr. Závodszy Géza: Akkor is van! Ha kézzel írsz, visszahat az intellektusodra! Alapdolgokról nem kellene vitatkozni. Ez egy olyan alapösszefüggés...)* De nem egy különleges dolog ez! *(Dr. Szilágyi János: Tehát ez sem alapösszefüggés?)* Most nem erről van szó, ebben az értelemben, ahogy te mondod, mélyen igaz. *(Dr. Szenes György: Hagyjuk már beszélni!)* Ebben az értelemben mélyen igaz, ahogy te mondod, de itt nem arról van szó, hanem arról, hogy ezeknél a gyerekeknél csak a motorikus képzés, mert a szakma szempontjából ennek van jelentősége. *(Dr. Závodszy Géza: Én másképp olvastam, mert ez azt mondja, hogy fele-fele. Tehát megfelelő súlyt kellene adni, engedni.)* Én csak azt mondom, ez önmagában a szakmák egy jelentős részénél egyszerűen nem érv, hogy a szakmához a motorikus képességek fejlesztésén keresztül kerül közelebb.

ELNÖK: A vita további menetére nagyon kérem, hogy ne menjenek át páros vitába a kollégák.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Meg kell valósítani a moduláris tantervi építkezést - egészen a főiskolai, egyetemi szintet is beleértve. Mit jelentene az egyetemi és főiskolai szinten a moduláris tantervi képzés? Mit értetek ez alatt ebben a dologban? Én nagyon kíváncsi lennék.

Ezek voltak a kérdéseim.

ELNÖK: Ezek a kérdések voltak - akkor hozzászólásod nincs, csak ha kapsz választ?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Egyelőre nincsen, csak kérdeztem.

ELNÖK: Akkor kinek van még kérdése, vagy válaszra adjunk lehetőséget? *(Nincs jelentkező.)* Nincs több kérdés, kérem, válaszoljatok!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen, akkor válaszolnék néhány dologra.

Amit Ottó mond, az első kérdésében, hogy mennyire csökkent a 14-16 éves gyermekek tudása. A PISA-vizsgálatok nagyon sok mindent mutatnak, de a 10. osztály végi kompetenciamérések is. Semmilyen javulást nem. Azt teljes egészében elfogadom, amit Ottó mond: az a szegmens, akiről mi itt szólunk, a szakiskolában lévő gyerekek tudása végtelenül gyenge. Arra valóban nincs tapasztalatunk, hogy milyen volt ennek a 25 százaléknak az ismeretanyaga, mert ezt akkor így külön nem mérték. Abban az időben, amikor valamivel össze lehetne hasonlítani, a gyerekek 50 százaléka járt szakiskolába, és ma csak 25, valószínűleg a gyengébb 25 százalék. Ez a valószínűleg gyengébb 25 nem tudjuk, mennyivel gyengébb, mint az akkori 50 százalékból a gyengébb 25 - ezt elfogadom.

Egy szó nincs itt ingyen munkaerőről. Tizennégy éves korban pláne nincs. Tizennégy éves korban mind a szakközépiskolában, mind a szakiskolában tanműhelyben, projekt jellegű oktatásban munkadarabok készítése, komplex feladatok készítése jelentené a szakmacsoport megalapozását. Nem is kerül kapcsolatba a gyerek a termelőmunkával. Szó sincs róla.

Szakközépiskolában a következő két esztendőben sem kerül ki tanműhelybe. A szakiskolás gyerekek kerülnének ki gyakorlati munkahelyekre - ahogy ez ma is így van. Már ma is megtehető a 11. évfolyamtól kezdődően. Ebben semmilyen változás nincs, ingyen munkaerőről szó nincs.

A motorikus képességek. Most nem lapoztam vissza az anyagban: ezek azokra a szakiskolai szakmákra vonatkoznak. Neked abban igazad van, hogy minden szakmában nem feltétlenül van szó a motorikus képességekről. Azokról a nagy manualitási képességeket igénylő szakképesítésekről van szó, ahol a motorikus képességek fejlesztése nem kezdődhet el 16, esetleg 20 éves korban, mert ettől a pillanattól kezdve ezek a gyerekek ezen a területen nagyon gyenge határfokkal fejleszthetők, és az életükben egy csavarhúzó nem tudnak a kezükbe fogni. Ezeket a képességeket már általános iskolában is jó lenne fejleszteni - nem történik meg -, de nem lehet hagyni 16-17-18 éves korra. Ez elsősorban ezekre a szakképesítésekre vonatkozik, tehát nem az összesre.

A moduláris tantervi építkezés azt jelentené, hogy olyan módon gondoljuk a szakképzést - és ennek megvannak már az alapjai, hiszen az új országos képzési jegyzék is ilyen -, hogy a gyerekeknek különböző tananyag egységekből épül fel a szakképesítés megszerzéséig tartó tanulása, ezt követően minden előélete beszámítódna a következő szakképesítés megszerzésébe. Lehet, hogy a szóhasználat nem teljesen precíz. Egy hármas színekű szakiskolai végzettségű gyerek tananyagelemeit megnézve, beszámítható lenne az ő továbblépésébe a következő szakképesítés megszerzésébe, a felsőfokú szakképesítés megszerzésébe, ez a bachelorba, az meg a masterba. Ezt jelentené.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Parancsolj!

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Hogy a tudásszint csökkent... Gondolom, az is egy eléggé komolyan rá utaló információ, hogy a lemorzsolódás gyakorlatilag 1990-91-től a szakiskolákban - Liskó Ilona kutatásai egyértelműen bizonyítják, a Zöld könyvben is megjelent - 22 százalékról

32-33 százalékra növekedett. Az is egy kritikája a gyerekek tudásának, hogy ilyen óriási mértékű a lemorzsolódás. Természetesen az, hogy milyen a tananyagtartalom, mennyire vonzó, mennyire fogja meg a gyerekeket, szintén nagyon fontos, de ennek az iskolatípusnak a gyengeségét mutatja, hogy iszonyatos mértékű a lemorzsolódás, míg gimnáziumban ez a lemorzsolódás 10 százalék alatt, szakközépiskolában pedig 5 százalék alatt van. Ehhez természetesen az is hozzájárul, amit Szenes Gyuri is említett meg én is mondtam a bevezetőmben, hogy 50 százalékkal csökkent a tanulók aránya, és valószínű, hogy a szakiskolai rendszerben a leggyengébb tanulási képességekkel rendelkezők maradtak.

A PISA-felmérés. Itt egy 2003-as PISA-felmérés van, ahol iskolatípusonként és nemzetközileg is látható, hogy a magyar szakiskolai gyerekek ebben a nemzetközi mezőnyben a sor legvégén kullognak. A probléma az, hogy míg Finnországban gyakorlatilag a szakképzésben jó képességű gyerekek is tanulnak, addig nálunk, Magyarországon csak a leggyengébb tanulási képességekkel rendelkezők. Így gyakorlatilag Finnországban a szakiskolai tanulók PISA-eredményei lényegesen jobbak, mint Magyarországon, mert Magyarországon egy kontraszelektált tanulói csoport található ott. Ha a magyar gimnáziumi gyerekeket hasonlítjuk össze a finn gimnáziumi gyerekek PISA-felmérésével, akkor a magyar gimnáziumi gyerekek majdnem ugyanazon a szinten vannak, mint a finnek, akik az egyik legjobbak Európában.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Karlovitz János, utána Vass Vilmos.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Köszönöm szépen. Én értem a vitát, másrészt meg nem értem. Amiért értem és vártam ezt a szenvedélyes vitát, az az, hogy itt nagyon-nagyon fontos kérdés van előttünk: ez a jövőnk, az ország jövője. Tényleg rendkívül fontos kérdés, és ne ijedjünk meg attól, hogyha szenvedélyessé válik itt a vita - a mellett, hogy nagyon ellentétes nézetek csapnak össze.

Amit nem értek, hogy ezeket a nézeteket miért nem lehet egyeztetni. Miért nem fér el egymás mellett sokféle iskola? Úgy látszik, azok között a naivak között vagyok, akik elhitték a rendszerváltáskor, hogy pluralizmus lesz, választhatóság lesz. Ebbe sok minden beleférne: a másság elismerése. Annyiféle jó iskola van, és nagyon értékes dolgok vannak mindkét anyagban, csak más réteg számára. Az egyik az egyiknek, a másik a másinak. A komprehenzív iskola ugyancsak jó egy harmadikként. A másság megfér tehát egymás mellett. Nem értem, miért kell a másikat kilőni, kilökní, kirekeszteni.

Ha már a múltat is nézzük, régóta vannak más iskolák. Ha csak a szakiskolára gondolok, milyen gyönyörű dolog a Don Bosco-iskola, ahol a munka, a játék, a szabad idő és a tanulás megfér egymás mellett, és ma is boldogan követik nagyon nehéz gyerekekkel. Nagyon nehéz esetek megférnek ott, és életet kapnak, nem kerülnek utcára - gyerekmentő dolog ez. Van más iskola, és lehet egymás mellett. Nem hiszem, hogy itt egyiket vagy másikat kell általánosan bevezetni.

Mindig volt ilyen: voltak párthatározatok, aztán a következő párthatározat megállapította, hogy semmit nem csináltunk meg belőle, bár így kellett volna, meg úgy kellett volna - és volt az élet. Az élet folyt, és valahogy másképp folyt mindig, mint ahogy határoztak. Mi nem tudjuk eldönteni, hogy mi ad esélyt a gyerekeknek. Tegnap volt nálam fél óráig egy munkásember, elhárított egy hibát: 20 ezer forint... Rekesszük ki a gyereket abból, hogy ilyen esélyt kapjon, hogy ő szakmunkás legyen jó hamar? Én tizennégy éves koromban lettem szakmunkás,

tanítóképzős, prepa, és boldog ember vagyok, hogy akkor dönthettem és választhattam. Van, aki tud dönteni, van, aki nem tud dönteni - azt hagyjuk érne. Ne próbáljuk megszabni, hogy ekkor döntsön, akkor döntsön, így döntsön, úgy döntsön, bizzuk az emberiségre, a társadalomra, a gyerekekre meg a szülőkre, és amit tudunk, persze segísünk nekik. Ez egyik rétegnek nagy segítség, amit a Szenes-féle program mutat. Ez egy óriási segítség, és ő a gyakorlatból beszél, nem a levegőből, ahogy Szilágyi úr is. Higgünk a gyakorlatnak! Nézzünk meg ilyen gyerekeket közelről! Tisztelem a Liskó Ilona-féle kutatásokat, és persze, hogy abban van sok igazság, meg haladjunk arra, de hirtelen nem fogunk tudni ilyen váltást csinálni.

Én azt hiszem, hogy több bölcsességre van szükség, és arra, hogy tényleg ezt a pluralista világot meg a választhatóságot, a másságot egy kicsit jobban tiszteljük. Nagyon hiányzik az iskolából - egy utolsó gondolat - és az egész társadalomból is, és erre most már rájön a társadalom, hogy a fecsegés, a duma, a tervezgetés, álmodozás helyett a munka, a termelőmunka, a fizikai munka hoz értéket. És hogyha ezt hagyjuk futni, nem teszünk rosszat az iskolában és a társadalomban.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Arra kérem a hozzászólókat, hogy kicsit a tárggyal szorosabban összefüggő életfilozófiai fejtegetésekbe bocsátkozzanak csak.

Vass Vilmos, aztán Csermely és Görbe úr - ez a sorrend.

DR. VASS VILMOS: Elnök Úr! Tisztelt Tanácsstagok! Én azt hallom a szakiskoláról, hogy elfekvő, zsákutca, gyenge tanulási képességekkel rendelkező gyerekek járnak oda. Tízennyolc éve tanítok ilyen szakiskolában történelmet és társas kapcsolatokat. Ezeket a gyerekeket, úgy gondolom, nem nagyon motiválja, hogyha én a jól megszokott rend szerint az őskor, ókor, középkor komoly tartalmi ügyeivel kezdem, hiszen tele vannak a közoktatás korábbi szakaszából hozott frusztrációval, utálattal, nem szeretik az iskolát, nem szeretnek tanulni, semmit nem szeretnek, ami e mögött van. Ez nyilván az abszolút bukását jelentené mind az ő karrierjüknek, mind az én tanításomnak. Teljesen másképpen kell hozzájuk állni e tekintetben. Nem értek egyet azzal, hogy gyengék a tanulási képességeik: a verbális tanulásban kifejezetten gyengék. Ezt okozhatja az a fajta frontális előadásra épülő hazai gyakorlat, amit hoznak a közoktatás korábbi részéből, és okozhatja a családi háttérük, ahol nyilván teljesen másképpen kommunikálnak velük, mint a társadalom más tagjaival.

A tanulási képességek kategóriája azonban nemcsak erre épül, ez sokkal szélesebb ügy, és nem gondolnám, hogy eléggé kategorikusan kijelenthető ezekről a gyerekekről, hogy gyengék a tanulási képességeik - mert ez nem igaz. Ezt tapasztalatból mondom. Teljesen másfajta tanulásra lenne szükségük, és akkor sikerhez jutnak, kedvet kapnak, szárnyalnak, és hihetetlen dolgokra képesek. Erre többféle megoldás lehetséges. Mondhatja az ember, hogy tanárfüggő a dolog, de nem gondolom, hogy az lenne a megoldás, hogy ha elfekvőről és zsákutcáról beszélünk, akkor azt kifestjük, kiszínezzük - de a felirat marad „elfekvő” és „zsákutca”. Valójában nem változtatunk semmit.

Szerintem itt nagyon komoly szerkezeti gond van. A finn példához csak egy mondatot: elég erős a komprehenzivitás a finn rendszerben, és ezt a PISA-adatok be is bizonyították. A mi rendszerünkben nem erős a komprehenzivitás, már a kezdet kezdetétől nem.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Csermely Péter úr!

DR. CSERMELY PÉTER: Tisztelt Országos Köznevelési Tanács! Innen az asztal másik oldaláról lehet, hogy már kellő rálátással van az ember a vitázó felekre, és valahogy nekem nagyon úgy tűnik, hogy közelebb állnak ezek az álláspontok egymáshoz, mint ahogy saját maguk is hiszik. A komprehenzív iskola nagyon tiszteletre méltó szószólói - amely irányzattal én magam is nagyon egyetértek - tulajdonképpen azt is fejtegetik, maguk is elismerik, hogy a manuális képességek rendkívül fontos elemét jelentik annak a komprehenzivitásnak, aminek rengeteg eleme van természetesen ezen kívül is.

A másik oldal - hogyha lehet ilyet mondani -, aki a szakiskola konkrét fejlesztésére tesz javaslatot, azt mondja, hogy persze, a manuális képességeken keresztül kell sikerélményt adni ezeknek a gyerekeknek, mert ők olyanok javarészt, hogy így lehet őket megfogni - nem utolsósorban azok miatt a kudarcok miatt, amiket sokan már említettek. De nem mondják azt, hogy semmi mással ne gazdagítsuk az életüket! Pontosan azt mondják, hogy legyen ez egy sokkal rugalmasabb rendszer annál, mint ami jelenleg - és így tovább.

Azt szeretném a másik oldalról jelezni, hogy mindketten a másik irányába mennek, csak ezt nem veszik észre, vagy nem annyira, mint kellene. Én úgy érzem, nincs akkora különbség a kettő között, legalábbis hosszabb távon.

Egyetlenegy dolgot szeretnék még mondani - nem azért, mert Móríckaként mindenről a tehetség gondozás jut eszembe, hanem azért, mert itt erről van szó: én Szilágyi János barátommal nagyon egyetértek abban, hogy ennek az egész kérdéskörnek az egyik kulcseleme, hogy az ország értékrendje mennyiben veszi már észre azt, hogy a manuális képesség, a fizikai munka egy tehetség. Abban rendkívül nagy tehetség van, lehet, és kell, hogy legyen - már az kell, hogy észre is vegyünk.

Pontosan így fordul át ez a zsákutca, ez az elfekvő sikertörténeté, vagy fordíthatnánk át, mert megadjuk a tiszteletet azoknak, akik ebben a tulajdonságukban érnek el sikert. Azt mondjuk, és hittelt mondjuk azt, hogy ez ugyanolyan értékű siker, mint az én professzori kinevezésem, vagy akármi más, ami egyáltalán az asztal körül ülők számára sikerek tekinthető. Azt hiszem, ez az a nagyon fontos szemléletbeli különbség vagy változás, amit el kellene érünk. Persze azt vallom és látom, hogy ez is hosszú táv, pontosan ugyanolyan hosszú táv, mint a komprehenzív iskola bevezetése. De hogyha nem tudunk elmozdulni, akkor az egész kérdéskör pontosan ugyanilyen zsákutca és elfekvő lesz tíz vagy húsz év múlva, mint amilyen zsákutcának vagy elfekvőnek hisszük.

Végezetül és összefoglalva tehát, azt hiszem, hogy a sikerélmény és az ilyen értelmű értékek megbecsülése a kulcskérdése ennek az egész kérdéskörnek. Ha ebbe az irányba akármilyen módszerrel el tudunk mozdulni - és úgy érzem, a Szenes és Szilágyi úr által elővezetett javaslat, valamint a másik oldalról a komprehenzív iskola is ebbe az irányba mozdul el, ahogy Karlovitz János mondta, megélnék ezek nagyon jól egymás mellett -, akkor tesszük jól.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Görbe úr!

GÖRBE LÁSZLÓ: Nem vagyok szakmunkásképző iskolában nagyon érdekelt, de annak idején nekem kellett levelezni az egészségügyi szakiskola megszűnését Veszprémben. 1995-

98. között szűnt meg a szakiskola beiskolázása tizennégy éves korban, és kezdődött tizennyolc év fölött az egészségügyi szakképzés.

Szeretném elmondani, hogy Veszprémben a nyolcvanas években a legnehezebben az Egészségügyi Szakközépiskolába lehetett bejutni, olyan túljelentkezés volt. Való igaz, hogy a szakiskolába nagyon jó diákok jöttek be, és rengeteg orvos lett, aki ott kezdte, a szakiskolában. Utána leérettségizett, elment orvosnak, mert megszerette a szakmát. És tizenhét éves korban szakmát kapott, utána kiment dolgozni.

Az iskolában most több felújítást is végeztünk. Szeretném elmondani, hogy nem találkoztam harminc év alatti szakmunkással, igazából dolgozóval, kivéve az egyetemistákat, akik beugrottak a papa mellett vagy a mester mellett, akik segédként bejöttek, mert némi kis pénzt szerettek volna az ösztöndíjukhoz keresni. Körülbelül ilyennel találkoztam, fiatal, végzett szakmunkással, aki igazán szeretné csinálni, nem.

Ilyen értelemben szeretném elmondani a finn példát, amire sokan hivatkoznak. A nyolcvanas években volt szerencsém kimenni iskolát látogatni. Az általános iskolában tankonyhájuk volt, asztalos tanműhelyük volt, tizenkét fővel mértek a fizikaórán a kísérleti eszközökkel, és végezték a kísérleteket, mértek, és tizennégy volt a maximális létszám a matematikaórán. Az én 36-40 fős matematikaoktatásom ezzel szemben csak frontális lehet, becsülettel bevallom. Én is szívesen tanítanék 12 főnek fizikát, mert szerintem egészen más. Mindent igyekszem megtenni, hogy ha lehet manuális mérést végezzen a gyerek fizikából, mert ott lesz élménye a törvénnyel kapcsolatban. Inkább kevesebb elméleti órát tartok a gimnáziumban, csak a mérést el tudjam érni.

Visszatérve, szeretném azt mondani, nagyon támogatnám. Van itt egy trójai faló, hogy tizennyolc év alatt nem lehet termelőmunkát végezni. Azt gondolom, részben egyet is értünk ezzel: ne legyen gyerekmunka. De hogy az a gyerek, aki a technikai részen, manuális részen szerez ismeretet - akár csapatmunkában... Nekem azok voltak a legszebb éveim, amikor együtt építettem a gyerekekkel 14-15 éves korban, fűrtam-faragtam. Ott valami olyat tanítottunk meg, ami sokkal több volt, mint az elméleti tudás. Azt is meg kellett tanítani, meg is tanulták, de ez valahol az életüket jelenti. Nem tudom, elrendelhető-e, inkább alsó építkezésben kellene megcsinálni, hogy valóban lehetőség legyen. Ha a komprehenzív iskolában teremtünk lehetőséget, teremtsünk már egy új típusú szakmunkásképzésre is lehetőséget, ami tizennégy éves kortól építkezik! Gazdaságosabb, és talán nem börtönöket építünk, hanem szakmákban tanulókat nevelünk.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Korlátozni fogom a hozzászólások időtartamát, mert olyan expozék hangzanak el, életrajzi adatokkal, amelyek nem férnek bele egy ülésbe.

Ki a következő? Nahalka tanár úr!

DR. NAHALKA ISTVÁN: A vita során felmerült, illetve az anyagban szereplő főbb pontokra szeretnék kitérni, és néhány szakmai elemzést elmondani ezekről.

Szenes Györgyék anyagában találunk jó néhány lesújtó helyzetelemző megfogalmazást - azt mondom, hogy tények, adatok nélkül. Ilyenek szerepelnek itt, hogy a szakiskolai és a szakközépiskolai képzésünk ellehetetlenült, és nem találta meg a helyét a közoktatás rendszerében, vagy ilyet olvasunk, hogy a fenti helyzet kialakulásához hozzájárult, hogy a 90-es évek végén a NAT bevezetésével együtt járó változások nem hozták meg a kívánt eredményeket -

és így tovább. Ezeket argumentálni kellene minimum. Én nem is tudom ezeket egy az egyben elfogadni.

Magyarán, itt valóban arról lehet szó, hogy olyan állításokra építjük a gondolkodásunkat, amelyek ennél sokkal bonyolultabbak, nem ilyen egyszerűen kibonthatók.

A másik, amit szeretnék mondani, hogy a "hol történik a baj?" kérdése szerintem nagyon fontos. Ha csak három állomást figyelünk, és ezeket az állomásokat nemzetközi felmérések jelzik: a PIRLS, a PISA és az IAS vizsgálatot, akkor érdekes következtetésekre juthatunk. Ugyanis a PIRLS-ben olvasásból még a negyedikiek vagyunk egy elég tekintélyes országlistában, majd a PISA-ban már jóval hátrébb. Bemutattuk az anyagban, hogy a gyenge gyerekeink azért mégsem annyira hátul, mint az átlag vagy a jó tanulók. Erre már valószínűleg romlik a helyzet, bár ezt is nehéz megítélni. Mindenesetre, ami az IAS-ban mutatkozik, az már tragikus. Hol történik a baj? A PISA-vizsgálatban 15 éves gyerekek vesznek részt, akik egy pár hónapja vannak bent a szakiskolában, tehát azt a tudást, amit kialakítottak, az általános iskola alakította ki bennük. Hol van a baj? Sokadszor teszem fel a kérdést. Azt gondolom, hogy döntően nem az általános iskolában, bár persze, ott is nagyon sok bajt ismerünk. Van valami alapvető probléma a szakiskolai képzéssel, és nem feltétlenül azért, mert ezek a gyerekek gyengébb motivációval rendelkeznek. Egyébként a hallgatóimnak is mindig azt mondom, hogy ez kétoldalú dolog: hogyha a gyerekek gyenge a motivációja, akkor úgy kell nevelni, hogy fejlődjen a motivációs rendszere. A motiváció nem egy külső tényező, amit elvisel az iskola, az valami olyasmi, amit maga az iskola alakít. És akkor mondjuk ki, hogy itt mi képtelenek vagyunk a gyerekek motivációját alakítani.

Minél korábban legyen munkavégzés - ez hangzik el nagyon sokszor. ennek az egyik legfontosabb indokaként a motorikus képességek fontosságát és a motivációs rendszert megalapozó szerepét emlegetik. Sőt, ha nem is hivatalos hozzászólásban, de olyasmi is elhangzott, hogy az intellektuális képességek fejlődésének alapjai a motorikus készségek. Kérem szépen, lehet ilyen elméletet alkotni, léteznek is ilyen elméletek - csak az a baj, hogy a pszichológiában inkább elfogadott elméletek a fordítottját mondják. Egész egyszerűen az Anderson-féle elméletre gondolok, ami az egyik legelfogadottabb képességfejlettséggel összefüggő elmélet, amelyik azt mondja, hogy a deklaratív tudás a kiindulópontja mindenféle procedurális tudás megszületésének, azok a világra vonatkozó alapvető és meglehetősen általános elképzelések, amelyek valóban megalapozzák azt is, hogy tudjunk kezdeni is valamit a világgal, tudjunk beavatkozni a folyamatokba. Úgy tűnik, hogy bizonyos elméletek szerint - és elég széles körben elfogadott elméletek szerint - ez éppen fordítva van.

Előkerül a javaslatok között, hogy továbbképzésekre, új tantervekre lenne szükség. A törvény módosítása 1996-ban történt, a bevezetés 1998-ban volt - mindenki jól tudja -, eltelt már tizenegy év. Miért nincsenek ilyen továbbképzések? Miért nincsenek ilyen tantervek? Én ezt nem egészen értem. Bőven lett volna rá idő, hogy ilyesmi szülessenek.

Persze, én nem ezt szeretném. Világos, hogy az első két javaslatunkban ezeknek a középiskolai formáknak a megszüntetéséről van szó. Tehát én nem azt szeretném, hogyha még egy picit javítanánk ezen a helyzeten, egy kicsit jobb tantervek lennének, egy kicsit jobban felkészítenénk a pedagógusokat, hanem azt szeretném, ha ezek a szelektív formák eltűnnének a magyar közoktatásból.

És végül a komprehenzivitásról. Néhány kérdés fölmerült ezzel kapcsolatban, és hozzászólások voltak. Először is, én ebben az ügyben nem hiszek a „virágozzék száz virág!” elvében. Ha lehetővé tesszük, hogy legyenek komprehenzív iskolák, ilyen iskolák és olyanok, és

nyilván lesznek gimnáziumok, szakiskolák is, és lehessen tizennégy éves korban is szakképzést kezdeni, az a szelekció még ennél is sokkal erősebb eljövételt fogja jelenteni, még inkább egymástól távol álló képzési formákba lehet szétosztani a gyerekeket - és mi ebben nagyon erősek vagyunk. Azon kívül a „virágozzék száz virág!” akkor lehetséges, hogyha ennek megvannak a feltételei. Ma Magyarországon - és ezt ebben az anyagban mi világosan kimutattuk -, törvényi gátjai vannak annak, hogy komprehenzív iskolát lehessen kialakítani, de még a komprehenzív iskolakísérleteknek is törvényi gátja van. Ez pontosan a nyolcadik évfolyamos választás.

Ne gondolja senki, hogy a radikális változás nem ez: a negyedik és a hatodik osztályban bekövetkező szelekció - nem tudom az egészen pontos számokat - a gyerekeknek körülbelül 10 százalék alatti hányadát érinti, míg a tizennégy éves korban bekövetkező szelekció azonban a gyerekek 90 százalékát - illetve talán nyolcvanát, mert lehet, hogy addigra már sokan lemorzsolódnak.

Én tehát akkor vagyok hajlandó beszélgetni arról a kérdésről, hogy lehessen komprehenzív is, meg ilyen is, meg olyan is - nem értek vele egyet, de akkor vagyok hajlandó beszélni róla -, hogyha a magyar oktatási rendszer törvényi háttére lehetővé teszi, hogy ilyen iskola is valóban legyen. Ebben a pillanatban nem teszi lehetővé.

ELNÖK: Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elfogadom Péter véleményét, és megpróbálom keresni, mi az, ami összeegyeztethető. Egy dolgot kérek: egyik fél se feltételezze az, hogy Mihály Ottó a közeljövőben megvalósíthatónak prognosztizálja az úgynevezett értelmiségi társadalmat - bár vannak rá példák fejlett, a válságban is viszonylag jobban működő államokban, ahol 83 százalékos a lakosság felsőoktatási végzettsége -, nem erről szólt, és feltételezzük, hogy János és Gyuri javaslatában sem a tanoncoktatás restaurációja jelent meg. Legyünk jóindulatúak, és ezt a két végletet zárjuk ki. Én szívesen rábizonyítanám Gyuriékra, hogy erről van szó, de úriemberként nem teszem ezt meg. *(Dr. Szilágyi János: Köszönjük szépen!)* Akkor viszont ott vagyunk, hogy a Szenes-anyag stratégiája és a Nahalka-Vass stratégia megvalósítása nagyjából történelmileg ugyanannyi időt vesz igénybe. Erről meg vagyok győződve, ha nem a tanoncoktatás restaurációjáról beszélünk.

Amit Karlovitz János mond, azzal a megszorítással tudom elfogadni, hogy nem vállalnám, hogy mindenki találja meg a maga iskoláját, abban az értelemben, hogy a nagyon rétegzett magyar társadalomnak, minden társadalmi csoportnak címkézett, stigmatizált saját iskolája legyen, ráadásul - majd erre visszatérek - a gyenge képességű gyerekek a gyenge iskola, az erős képességűnek az erős iskola, szakiskola, illetve gimnázium. De komprehenzív gyerek nincsen, a komprehenzív iskola arról szól, hogy ez a két gyerek az ifjúkorát véletlenül együtt töltheti. Ezért János logikája itt sántítana.

Még néhány dolog, amiben értsünk egyet:

Terminológiák. Gyenge képességű gyerekek vannak a szakiskolában. Nem tudom definiálni a gyenge képességűt, nem tudom, mi az. Ti arra gondoltok, hogy a butább gyerekek, vagy ha rosszindulatú vagyok, akkor arra gondoltok, hogy a buta gyerekek. Nem tudok arról, hogy ebben az értelemben van buta gyerek, mert definiálni kellene azokat a képességeket, amelyeket az iskola megelőzve vagy az alatt nem fejlesztett kellőképpen. Fejlesztési deficittel rendelkező gyerekek vannak tehát a szakiskolában, és nem gyenge képességűek. Gyenge képességűek akkor az egyetemen is vannak - de nem indikátor.

A motorikus képességet is felejtjük el. Szeretném kérdezni, hogy az a festő, aki beül a saját kocsjába, mérlegeli, hogy éves autópálya-matricát vásárol vagy napijegyet, elutazik Grazba, megegyezik az osztrák villatulajdonossal, hogy milyenre festi ki a villáját, számítógépen kiszámítja a festékarányt, gazdasági számításokat végez, megtárgyalja Herr Hanzival, hogy milyen lesz a villája kifestve, és utána az adóbevallását is el tudja készíteni - kifestette közben a villát, de én ezt nem tudom a motorikus képességeknek... Szeretik egyébként a festő szakmunkások ezt a dolgot, csak nem tudom megtalálni benne a motorikus képességet - ha csak azt nem, hogy elvezette Budapesttől Grazig a kocsját... Felejtjük el tehát a motorikus képességet, mint nem szakmai, Nők Lapjába való terminust. *(Dr. Vekerdy Tamás: Megértettem a célzást) Jaj, bocsanat! (Derültség.)*

Értsünk egyet abban is - Vili, most figyelj -, hogy nem lehetne, nem tudnánk bebizonyítani, hogy a jelenleg hatályos Nemzeti alaptantervből involválódik az, hogy közismereti tantárgyszerűen teljesíthetőek a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott fejlesztési feladatok. Az ellentmondás itt van, hogy az úgynevezett közismereti tantárgyakra nehezteltek, amik egyébként nem tudom, mik, mert nem tudom, miért nem közismeret az, hogy hogyan kell megszerelni a villányt, ahhoz képest, hogy nem tudom Ohm törvényét. Nem jó rá a terminus. Ez is közismeret, meg az is - talán én tudom mind a kettőt, csak nem a közismeretiségben tudom megkülönböztetni őket. Megint csak értsünk egyet abban, hogy a Nemzeti alaptanterv fejlesztési feladatait lehet valamennyi műveltségi területen teljesíteni olyan pedagógiai kultúrával és metodikával, amiben ezek a gyerekek motiváltak, amelyben ezek a gyerekek tudnak teljesíteni és - még egyszer mondom - a Nemzeti alaptanterv feladatait tudják vele teljesíteni.

A motiváltságnak persze van egy iskolarendszeren kívüli eleme, de jobban meg kell győződnök, hogy amit ti kétkezi munkának neveztek - János állandóan a fizikai munka dicséretét emlegeti -, valóban arról van-e szó, amit a munkaerőpiac igényel. Mert ha erre lenne a munkaerőpiacnak igénye, akkor ezek a gyerekek boldogan megtanulnák a kétkezi munka képességeit, mert el tudják adni a munkaerejüket a munkaerőpiacon. Nem ez a tapasztalatom. Lehet, hogy nálad jó szerelő járt, nálam nem szoktak jó szerelők járni.

Amiben még gondolom, hogy legyen közöttünk konszenzus - a grazi szobafestő és mázoló mintapéldájával ezt akartam illusztrálni -, hogy az a szint, amit a Nemzeti alaptanterv, ha úgy tetszik, kimeneti követelményként fogalmaz meg - bár nagyon óvatosan bánik ezzel a kifejezéssel -, valóban a Magyar Köztársaság valamennyi állampolgárától elvárható. Hogy az aztán milyen kulturális mintázatban jelenik meg - bizonyára többen hallottuk Ottó luftballon-hasonlatait mindig -, hogy a személyes kultúra milyen formájú és milyen alakzatú, az ehhez képest egy technikai, metodikai kérdés. Tudom, hogy erre ma a szakiskolák jelentős része nem alkalmas, de tudom azt is, hogy a szakközépiskolák és a gimnáziumokba járó gyerekekben is van erre igény, amit egész pontosan nem tudunk még definiálni. Ugyanúgy szeretnének ilyen metodikákkal eljutni ehhez a kultúrához, csak azt mondom, hogy ez ugyanakkora stratégiai falat, mint amit a Vass-Nahalka-előterjesztés megfogalmaz. Ne úgy mérjük össze tehát, hogy az egyik a másikkal felcserélhető, mert ha úgy, akkor az a tanoncoktatás restaurációja - amit egyébként a pedagógus szakszervezete például tegnap a Kossuth Rádióban be is jelentett: a tankötelezettséget szállítsuk le, mert ezekkel a gyerekekkel úgyse boldogulunk, ezek verik meg a tanárokat, akik ott vannak muszájból, pedig már rég nem kellene tankötelesnek lenniük, mert akkor a feleségüket vernék, nem a tanárokat.

ELNÖK: Parancsolj!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Azért szólalok meg, mert Nahalka István volt szíves rám hivatkozni, anélkül, hogy a nevemet említette volna - én vagyok a hibás, mert miért szólok közbe, de akkor ott már erős közbeszólógatások voltak kölcsönösen. Én nem azt mondtam, amit te érteni véltél. Azt mondtam, és ezt fönntartom, hogy a szenzomotorikus ingerek és a különböző intellektuális tevékenységek egymással kölcsönösen összefüggnek - és ez egy alaptétel. Ezt te másképp értetted.

Ahogy egyébként szembeállítottad a két irányzatot, és lándzsát törtél a deklaratív tudás elsőbbsége mellett, ez egy sajátos, arisztokratikus vélemény, amit a magam részéről nem osztok - ezek szerint én vagyok itt a plebejus, nem az arisztokrata.

Ha már megszólaltam, továbblépek. A két anyaggal kapcsolatban kölcsönösen hangzottak el bírálatok, amelyek részben megalapozottak. Mihály Ottó drámaian kiemelte, de ez fordítva is igaz: ezek nem lektorált, szakfolyóiratba készült anyagok, hanem mindkét esetben egy-egy álláspont alátámasztása érvekkel, és ezek nem eléggé csiszoltak. Kétségtelen, hogy vannak be nem bizonyított és talán túlzó kijelentések - ahogy voltál szíves mondani: marketing típusú megjegyzések. Igen, ezek elég tipikus algoritmusok. De fordítva is - anélkül, hogy bárkit meg akarnék bántani, én elolvastam, figyelmesen, képernyőn is, meg még egyszer, amit írtatok -, nagyon könnyű volna kimutatni, hogy az adatok csoportosítása, értelmezése vitatható, olykor majdnem azt mondhatnám, hogy manipulatív. Az a lista, ahol bemutatjátok, hogy az országok nagy többsége nem 14 éves korban kezd - nem, hanem 15... Mikor fejeződik be az alapképzés?

Azért ez érdekes, gondolatébresztő, amikor elmondjátok, hogy a gyenge tanulók jobbak, mint mondjuk az átlag. Ezt mondtad, hogy a magyarországi gyengék - és ezt alá is támasztottátok adatokkal - a különböző nemzetközi felmérésekben nem olyan nagyon gyengék, hanem a jók. Ezt mondtad. A nélkül, hogy ebből bármiféle elméletet gyártanék, ebből egy kívülálló számára még az a következtetés is levonható ebből, hogy akkor a magyar iskolarendszer nem is olyan nagyon szegregáló, tulajdonképpen vannak bizonyos sikerei az alpműveltség átadásában. Én nem azt mondom, hogy ez így van (*Dr. Mihály Ottó: De vannak sikerei!*), de ebből levonható ez a következtetés. Én is úgy gondolom, hogy vannak sikerei a magyar iskolarendszernek, mindig is ez volt a véleményem, de akkor ebben legalább egyetértünk.

Annak soha nem örülök, amikor a finn példát hozzák föl. Nagyképűen szólva mint történész tudom, hogy a finn társadalom hogyan jutott el oda, ahol ma van. A svéd nyelvű arisztokrácia, értelmiség alatt az mindig egy egységes paraszttársadalom volt, amit különböző történelmi okokból erősen átörökített. Ez egy nagyon szerencsés indulás, nem beszélve arról, hogy egy egységes lutheránus társadalom, és nagyon sok olyan dolog, amiről nem szoktunk beszélni, de ami indulási előny. Ezt nem öncélúan mondom, hanem oda akarok kilyukadni, hogy beszélünk nagyon elméleti síkon, és mintha teljesen eltűnne magának a társadalomnak az állapota. A magyar társadalom természetesen nem olyan, mint a finn társadalom - történelmi okokból -, hanem borzasztóan nagy különbségeket, szélsőségeket, életesélyeket, annak ellenére, hogy nem nagy az ország, óriási kulturális, területi különbségek vannak. Ha ettől eltekintünk, akkor bizony az utópia és az utópia doktriner megvalósításának hímes mezejére tévedünk.

Anélkül, hogy különösebben értenék hozzá, én azt mondanám, az a kérdés, hogy mindent vagy semmit. Nekem úgy tűnik, hogy a vita erről szól. Százalékokkal játszunk, hogy most 1 százalék, 10 vagy 20. A tanulói populáció 3 százaléka, az több tízezer gyerek. Ha arról van szó, hogy valahol Borsodban, Szabolcsban, Baranyában - nem feltétlenül cigánygyerek, de akár az is - van több tízezer gyerek, aki az általános iskolát alig tudja befejezni, és munkanélküli, nem ért

semmihez, de ha bádogos szakmunkás lenne, akkor kapna munkát. Nem tudom, hogy így van-e, csak feltételezem, hogy talán igen. Akkor pedig ez nem stratégiai kérdés, hanem egy nagyon aktuális kérdés, hogy ma, holnap csináljunk valamit, hogy ez a pár tízezer gyerek - lehet, hogy Szenes Gyuriék nem egészen ezt mondják, de ez is benne van, ezért érzem úgy, hogy ezt támogatni kell -, és azoknak adjunk esélyt. Én úgy tudom - nem biztos, hogy jól tudom, inkább kérdés ez már -, hogy a Halásztelki Református Iskolaközpontban az elmúlt években folyt olyan képzés - nem tudom, hogy ez még törvényes-e, te biztos tudod -, hogy a nyolc általánossal nem rendelkező fiatal felnőtteknek, kollégiumi elhelyezéssel szakmát tanítottak. Nagy sikereik vannak - most zárójelben mondom, hogy az egyházi iskolarendszernek azért vannak ilyen, kellően nem értékelt előnyei, vívmányai. *(Dr. Mihály Ottó: Ez nagyon értékelt!)* Ez egy mezőgazdasági szakiskola volt valamikor, van nagy kollégiuma, gyümölcsöskertje stb., és a nyolc általánossal nem rendelkező fiatal felnőtteknek, kollégiumi elhelyezéssel, a nyolc általános mellett szakmunkás-bizonyítványt is adnak. Nem tudom, hogy az eléggé vitatott törvényi keretek közé ez hogy illeszkedik, mindenesetre, ha ebbe az irányba megyünk, akkor azt mondom, hogy azonnal - és nem tudom, hogy min vitatkozunk.

ELNÖK: Horn György!

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Elnézést, hogy késtem, egy másik tárgyaláson voltam.

Szeretném a tanács figyelmét néhány egyszerű tényre felhívni, amit egyébként mindenki tud, csak talán nem került szóba.

Az egyik, hogy jelenleg a szakiskolákban a tanárok utálják, amit csinálnak. Azt hiszik, az a szent meggyőződésük - igazgatóstul, mindenestül -, hogy ha ez úgy lenne, mint régen, akkor ez jó lenne. Ez a meggyőződés vezeti őket. Úgy gondolják, hogy ha a gyerekeknek nem kellene ott ülni, hanem festhetnének, mázolhatnának, vagy az FVM iskoláit is tessék megnézni, más lenne. Ez egy meggyőződés, amit semmiféle modernizációs szándék rövid távon nem fog megváltoztatni. Egyébként Szenes Gyuriék és az egész MASZAT elég régóta képviseli ezt. Tehát van egy helyzet.

A másik, ami szerintem alapkérdés és egy világos érv ugyanebben a logikában: abban mindannyian egyetértettünk, úgy emlékszem, hogy ma az egész társadalom kulcskérdése a tanulási motiváció megteremtése vagy megőrzése. Ez a javaslat abból indul ki, hogy ez egy megoldás lenne. Megjelenik konkrétan és ez húzódik a háttérben is, hogy ha ezeknek a gyerekeknek nem kellene az órán ülniük, akkor ezek akarnának tanulni. Ezt nyilván senki nem mondja ki, meg ez így nyilván nem is igaz, de ez az, ami körül forog ez az egész, amit az előbb Géza mondott: a gyerek nem tanul, de ha ács-állványozó munkára el lehetne vinni, akkor lennének közülük, akik tanulnának, meg lenne, aki lehetne ács-állványozó. Szerintem ez egy egyszerű, világos, átlátható - és tegyük hozzá: nagyon praktikus - operatív logika. Ehhez képest távlati stratégiai modernizációs izék mit se jelentenek. A kérdés, hogy milyen mértékben, hogyan, és - amiről nekünk szerintem egymás között beszélni kellene - milyen jogi szabályozási eszközökkel lehet ezt a problémát úgy megoldani, hogy közben ne essen vissza a rendszer, ne legyen szegregált, korai szelekcióra épülő. Csermely Péter és sokan elmondják, hogy itt van egy ilyen fajta, látható, hosszú távú összetartás. De tényleg jogos, hogy azt látni - én sok ilyen programmal találkozom egyéb helyzetekben -, hogy az iskolarendszerből kieső gyerekeket hogyan lehet visszahozni konkrét iskolákba. Effektíve eseti, egyedi problémákról van szó, és ezek ma szabályozástechnikailag megoldottak. Az autonómiák, a helyi döntési rendszerek ezt lehetővé

teszik, hogy egyedi korrekciók szülessenek. Ettől a rendszer egésze nem javul, bár a Pareto-féle optimum kritérium szerint - nem tudom, aki nem közgazdász, ismeri-e - az egyedi elemek javítása a rendszer egészét is javítja, ha egyébként a rendszer változatlan.

Abból kellene kiindulnunk, azt gondolom, abban sem volt vita - bár a komprehenzív iskola esetében az iskolaméret szakmailag nagy probléma, hogy hogyan működjön -, hogy a komprehenzivitás egy helyénvaló stratégiai cél, számos jó példája van. Bár Németországban hosszú távon mégsem akkora siker, mint amit a szociáldemokrata kormányok gondoltak, de szakmailag végiggondolható.

Az én dilemmám a következő. Mindenkivel egyetértek abban, hogy hiba lenne a társadalom peremére került gyereket, akinek nincs tanulási motivációja, beszorítani egy ilyen szakképző valamibe, mert ettől nem lesz munkája. Ezt látjuk. A nyolcadikat el nem végzett gyerekeknek a törvény lehetőségeket ad, és azt látjuk, olyan szakmákat szereznek, amivel nem tudnak elhelyezkedni: ugyanolyan munkanélküliek maradnak. Vannak egyéni sikertörténetek, de lényegében ez a stratégia nem működik. Az elmúlt évtizedben ez látszott, hogy nem működik. Ebben az értelemben valóban ellen kell állni minden olyan törekvésnek, amelyik ezt a vonulatot erősítené.

A másik oldalon viszont tény, hogy a komprehenzivitás hosszú távú folyamat, és nem válaszol erre a nagyon gyakorlatias, létező operatív kérdésre. Mik a lehetőségek, mik az átmenetek? - erre kell feltenni kérdéseket.

Azt gondolom, van néhány átgondolható alternatíva.

Jelen pillanatban aktuálisan éppen ezen munkálkodunk vagy húszan, lehet-e olyan kilenc-tizedikes tananyagot csinálni, ami nem szakmát csinál, projektben gondolkodik. Ezzel a tantervvvel, ha minden igaz, másfél-két hónap múlva kész is vagyunk. Azt próbálja meg - jól vagy rosszul, ezt majd eldöntik az érintettek - megcsinálni, hogy motivációt őriz, de nem szakmát tanít. Nem ács-állványozóvá képez, de nem kell leülni latinul Berzsenyit tanulni, vagy akár magyarul az Ohm törvényét. Ez egy reális alternatíva, meg lehet csinálni. Most határozottan mondom, hogy meg lehet, mert már majdnem kész vagyunk. Hogy milyen lesz, majd megítéletek, mert ide fog kerülni.

Tavaly egy 13 éves komprehenzív iskolamodell, az iskolaothonos modell itt ment át az OKNT-n. Hogy a minisztérium hat hónap múlva adta ki hivatalos kerettantervként, az más kérdés, mert nekünk hat hónapunk volt, hogy megcsináljuk. De az OKNT jóváhagyta, és ma minden iskolában van olyan kistérségben működő tanterv, ami alkalmas arra, hogy egy egytől tizenhárom évig építkező, elágazásokra kialakított, a projekteket is magában hordozó logikában gondolkozzanak, ha akarják. A kérdés az a „ha akarják”-nál, hogy ezt erőszakkal kell csinálni, vagy az autonómiákra építve. Én az utóbbira szavaznék. Ennek ez a másik fele.

Csak azt akartam mondani, hogy itt van egy valóságos gyakorlatias dilemma, amire szerintem csak gyakorlati válaszok vannak, nem pedig konstrukció.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Mihály Ottó, Szabados!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az egyik dologra visszatérnék egy mondatig, ami kivágta a biztosítékot: ez az ingyen munkaerő. Kedves Kollégák! Én felolvasom azt, ami az anyagban van. Az szerepel benne, hogy tízezer gazdálkodó szervezet közreműködése révén 44 ezer tanuló beemelésére kerül sor a magyar foglalkoztatási és társadalombiztosítási rendszerbe. Miről van

szó? Munkaerő lett belőle! Akkor vagy azt kell mondani, hogy álmunkaerő, akit ennek ellenére bevittünk a munkaerőrendszerbe - így nő a statisztika -, aki a minimálbér 30-70 százaléka közötti bért kapja, és napi négy teljes órát dolgozik az adott munkahelyen. Ne haragudjatok, én ezt némi túlzással ingyen munkaerőnek tekintem, mint ahogy a tényleges minimálbéren lévőköt is ingyen munkaerőnek tekintem - de ez egy más kérdés. Hangsúlyozom, hogy a tényleges, tehát nem a bejelentetteket, hanem akiket ténylegesen minimálbéren dolgoztatnak. Ennyit erről. Tehát, ha azt mondjuk, hogy elindul egy modell, amit gyorsan megcsinálunk, és egy-két év múlva így beviszünk ennyi tanulót a rendszerbe, ez nekem ez. Lehet mondani, hogy miért vagyok ilyen érzékeny, hiszen máshol is kell az ingyen. De ami fontosabb: ebből az derül ki, hogy ennek a megoldásnak mégis ez a lényege - és ez az én problémám.

Mélyen egyetértek, tényleg igaza van Csermely Péternek: nagyon sok az a közös dolog, ami arra vonatkozik, hogy pedagógiai, szakmai, tanulásszervezési stb. értelemben mit kellene csinálnunk. De abban is egyetértünk, hogy a probléma elkezdődött az általános iskolában. Ezek a gyerekek ott „termelődtek” ilyené ebben a dologban, ott vesztenek el motivációkat stb. Akkor nem véletlenül egyetértünk abban, hogy az egész dolog, bármelyik modelltől gondolkodom, csak akkor működik, ha az általános iskolában sikerül e tekintetben áttörést elérnünk. Ameddig ez nem történik meg, addig folyamatosan zajlik az, ami engem leginkább zavar: ti felajánljátok a világban második esélyként szereplő megoldást egy bizonyos gyermek- és egyúttal társadalmi csoport számára első megoldásként. Nincs meg az első esélyük, mert eleve azt kapják, amit a világ, sőt Európa döntő többségében második esélyként ajánlanak föl azoknak, akikről te beszélsz, például a református iskolaközpontban. Kitűnő, kell, több kell belőle - de nem első esélyként, amire eleve azt mondom, hogy nektek ez van ebben a dologban. Nekem ezt nem azért nem lehet eladni, mert én humanista vagyok stb., hanem mert nemzetgazdasági szempontból lehet, hogy ma megnyugtathatna egy-két szervet vagy egy-két embert, de a valóságban semmit nem csinálna. Mert az a mély igazság, hogy ezekre a gyerekekre nincs szükség ebben a gazdaságban, hiába fogják megszerezni ezeket a képzettségeket. Ez az, amiben nem érzem, hogy közelíteni lehetne ezt a két álláspontot.

Egyetértés van, és ez nagyon fontos dolog lehet, hogy ha a tananyagfejlesztésben tényleg nemcsak marketingfogás - az ember, amikor valamit meg akar fogalmazni, nyilván bizonyos dolgokat tol előtérbe -, hogy az általános képzés nem szűnhet meg, sőt, bizonyos értelemben erősödni kell a 9-10. évfolyamon. *(Dr. Szenes György: Ez van leírva.)* Akkor biztos, hogy ebben is egyetértés van, és abban is, hogy ez nem jelentheti azt, ami ma történik általános képzés címen ezekben az iskolákban. De szerintem ezt nem jelentheti sokkal lejjebb: az általános iskolában sem.

Ha viszont ez így van, akkor szerintem együtt kellene nézni a két dolgot, és azt mondani, kezdjük ott, ahol tényleg egyetértünk, mondjuk az általános iskolában, meg abban, hogy alakítsuk át ennek a 9-10. évfolyamnak a tananyagát és az egész tanulásszervezési stb. dolgot. Ebben biztos, hogy egyetértést lehet elérni. De azt tudni kell, hogy ha ennek nekilátunk - feltételezve a források, egyéb erők erőteljes ráfordítását erre a problémára, ami kellene -, akkor is ez legalább négy-öt év. Nem lehet hamarabb megcsinálni. Mármost hogy magában az iskolában elinduljanak a folyamatok, ami nem azt jelenti, hogy akkor már úgy jönnek ki ebben a dologban. Ha a másikat nézem, az is legalább ennyi idő. Nem igaz, hogy holnaptól meg lehet csinálni. Nem lehet.

Én azért tiltakozom ez ellen, mert lehet különböző számokkal játszani, de mégiscsak azt jelenti, hogy a szelekciót elfogadjuk, és a szelekcióra akarunk különböző dolgokat kitalálni. Azt mondom, hogy ebben a dologban nem szabad elfogadni a szelekciót, mert minden eredmény

mögött bizonyíthatóan ott van a magyar iskola szelektív jellege. Ha van okozati összefüggés, hát ez ezerszeresen bizonyított, hogy a gyenge teljesítményeink mögött ott van a magyar iskola szelekciós jellege.

Az a szóhasználat, amit mondtok, hogy kontraszelektált gyerekek kerülnek a szakiskolába... Azt, hogy kontraszelektált, akkor szoktuk használni, ha olyan emberek kerülnek magasabb pozícióba, akiknek mondjuk nincs meg ehhez a képessége. Ezek szelektált gyerekek, nem kontraszelektáltak. Pontosan arról van szó, hogy keményen szelektált gyerekek. Ebben a logikában, amiben gondolkodtok, ő oda való, ahol van. Mert ha nem oda való lenne, akkor egy lépéssel előbbre kellene menni, és megpróbálni, hogy ne oda kerüljön. Ha oda való, akkor teljesen igazatok van, ha nem, akkor egy lépéssel elé kell menni, hogy ne legyen ebben az értelemben oda való.

Köszönöm.

ELNÖK: Szabados Lajos úr!

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Nem vagyok szakképzési szakember, ezért vettem a fáradságot, és közel kétszáz szakképzésben dolgozó, ahhoz értő szakemberrel beszéltem. Öt gondolatot szeretnék fölvetni, ebből az első négy olyasmi, ami engem izgat, engem foglalkoztat, az utolsó pedig az, amit a szakiskolákban dolgozó kollégáim mondtak, és kérték, hogy mondjam el.

Az első dolog. Beszéltetek róla, volt az első NAT-unk, és utána készültek a pedagógiai programok, és azokat kellett szakérteni. Nagyon sok településen jártam szakértőként, és javasoltam, hogy a tízosztályos általános iskolát, ha ezt megvalósítjuk, vezessék be, hogy addig maradjanak otthon a településen a gyerekek, és minél később menjenek másik iskolába. Ebből nem lett semmi, és nagy döbbenettel hallottam, amikor ez megtörtént, hogy a szakiskolákba helyezték a 9-10. osztályok általános képzését. Tehát szakképző intézményben általános képzés zajlott... Nem akarom részletezni, mindenki tudja ebből a következtetést. Én szerettem volna, hogyha tízosztályos általános iskolák jönnek létre.

Ezek után néhány évvel - mondjuk tíz évvel - elmentem a selypi szakmunkásképző iskolába, ahová az igazgató kollégám, régi jó barátom S.O.S. hívott, hogy menjek, mert oltári nagy bajok vannak: azok a gyerekek, akik oda kerülnek, nem tudnak írni, olvasni, beszélni, számolni. Kimentem főigazgatóként, és azt kértem, hogy találkozhassak 40-50 ilyen gyerekkel. Szembeültem velük, és megkérdeztem, hogy mi a helyzet, gyerekek. Azt mondták, hogy tanár úr, mi ide azért jöttünk, hogy szakmát tanuljunk. Én itt vagyok másfél éve - mondta az egyik -, de szakmáról még egy szót sem hallottam, hanem ugyanazokat mondogatják nekem, amit általános iskolában is utáltam. Tehát két év kiveszett a gyerekek életéből.

Szeretném kérni a tisztelt tanácsot, ne intézzük el ezt a témát egy ülésen, hanem legyen még beszélgetni róla, mert ez nagyon fontos kérdés: a jövőnkéről van szó.

A második oldalon a Gyuriék anyagában olvastam, hogy nem találta meg a helyét a közoktatási rendszerünkben a szakképzés. Kérdezem én: miért, van közoktatási rendszerünk? Én ezt nagyon komolyan kérdezem, mert én inkább rendszertelenséggel, mint rendszerrel találkozom. Nincs meg a tartalom és a forma egysége: elkészült a NAT, és ehhez nem igazodott a forma. Szerintem a NAT nem tanterv, hanem irányelv. Nagyon fontos lenne a tantervi követelményeknek megfeleltetni a NAT-ot.

A negyedik kérdéskör: a pedagógusok úgy gondolják, szeretnének eredményes, hasznos munkát végezni. Most úgy érzékelik, hogy nem azt végzik. Engem nem érdekelnek a felmérések, engem az a 200 pedagógus érdekel, aki szakképző intézményben tanít. Én is olyan felmérést produkálok - csak rendeljétek meg -, amelyet akartok! Jó lenne ezen túllépni.

A pedagógus kollégák, amit mondanak: igen, az általános iskola színvonala csökkent. Ezt kategorikusan kijelentették. Eltűnt egy-egy iskola felelőssége. Nyolc osztályig viszi, most már csak négy osztályig, nyolc osztályig, utána két évfolyam az általános képzésben - hol lesz itt egy iskolának, egy tantestületnek a felelőssége? Ők mondták, nem én mondom.

Nem értenek egyet több mint 90 százalékban a 18 éves tankötelezettséggel, nem értenek egyet azzal, hogy 16 éves korig megy el az általános képzés, és kétségbe vonják, hogy mindenkit arra kell kötelezni, hogy hat osztályi történiék az alapozás. Azt mondják, vannak olyan tanulók, akik a negyedik osztály után már tantárgy tanulására képesek lennének.

Aztán szabályozatlanságot tapasztalnak, elfekvőnek, sőt - hogy még jobban bántsam az érzékeny fületeket - börtönnek is mondják ezt a fajta képzést a pedagógus kollégák. Mi az, hogy korlátlan javítóvizsga-lehetősége van a gyerekeknek, addig marad benn, amíg benn akar maradni, és közben teljesíteni semmit sem kell? Én ehhez nem értek, csak idézem.

Kitérőként megemlítették - és ezen érdemes lenne elgondolkozni -, hogy a magániskola magántőkéből működjön. Elindult a magániskolák és az önkormányzati iskolák között valami olyan vetélkedő, hogy egy ilyen önkormányzati iskola azt érzékeli, hogy a magániskola sokkal több anyagihoz juthat, mint egy önkormányzati. Ezt sem ismerem, csak elmondom.

Osztálylétszámok: 40-46 fős osztályok vannak. Kedves Kollégáim! Miféle képességfejlesztésről beszélünk egy 40-46-os létszámú osztályban?

Megemlítették - és itt elhangzott már, de megerősítem -, hogy a technika órák minőségét kellene megváltoztatni, előkészítendő a szakképzést. Nem érzékelik az ott tanító szakemberek ezt.

Végül nagyon érdekes volt az a fölvetés - és ezzel azonosultam -, hogy az iskola ne vállalja át a politika munkáját. A politikának az a feladata, azért vannak politikusaink, hogy munkahelyeket teremtsenek, és ne azért kelljen benn tartani 18-19 éves korig a gyerekeket, mert nem tudnak elhelyezkedni. És igenis, megfogalmazzák a pedagógusok, hogy ezek a gyerekek, akik erőltetve vannak benn tartva az iskolában, okozzák az agressziót és a konfliktusokat.

Megkértek a kollégák, én elmondtam - köszönöm szépen.

ELNÖK: Marica, tiéd a szó, aztán én is szeretnék majd szót kérni.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Köszönöm szépen. Azt gondolom, amikor egy ilyen anyagot áttekintünk, mindannyian végiggondoljuk, hogy hozzá tudunk-e egyáltalán szólni, ismerjük-e ezt a területet, keressük a válaszokat, és tájékozódunk. Amikor ezt az anyagot elolvastam, Liskó Ilona jutott eszembe - talán szabad megidéznem -, aki szinte segélykiáltásként fogalmazta meg öt-hat évvel ezelőtt a következő gondolatokat: Foglalkoznunk kell a szakképzéssel, a szakképzést végző intézményekkel, mert, kedves kollégák, ezek az intézmények gyűjtőhelyek, gyermekmentő intézmények. Akkor is és azóta is sokszor elgondolkodtam, ismerve az ő tanulmányait, könyveit, írásait, hogy vajon változott-e valamit a helyzet, foglalkoztunk-e azóta itt ezzel a témával megfelelő mélységben, és ez a segélykiáltás kapott-e valamilyen választ. Sokszor megígértük. Volt olyan államtitkár úr, aki meglátogatta az OKNT ülését, és megígérte,

hogy isten bizony, a szakképzéssel foglalkozik - majd ez volt a programja. Egyszer beszélgettünk róla, azóta őt se láttuk, és tényleg nem foglalkoztunk kiemelten ezzel a kérdéssel.

Szenes Györgyék nem segélykiáltásait de figyelmeztetőit hallhattuk itt jó néhányszor, hogy ideje lenne a szakképzéssel foglalkozni. Na, most foglalkozunk, és akkor én szeretném elmondani, hogy miután nem túlzottan értek ehhez a témához, én is azt tettem, amit itt néhányan: a Szarvason működő szakképző középiskolai intézményben megkerestem az igazgatót, aki majdnem felkiáltott örömeiben, amikor elolvasta, hogy léteznek beavatkozási pontok a szakképzés javítása érdekében.

Szeretném elmondani, hogy ők egyáltalán nem ilyen véleményt fogalmaztak meg, hogy ez a beavatkozási tervzet a tanoncképzést állítaná vissza. Való igaz, azok a gyerekek, akik a szakképző intézményekben tanulnak, szeretnék tudni, miért is fognak tanulni. Ha azt mondjuk, hogy minden embernek, aki tanul, és valamilyen céllal tanulni kezd, joga van a pályaképet ismerni, amelyre ő felkészül, akkor egy szakképzésben részt vevő gyereknek is ismernie kell azt a szakterületet, aminek a művelésére majd valamikor vállalkozik. Ennek bizonyításaként csak azt szeretném elmondani, hogy a pedagógusképzésben sokáig az volt a nagyon komoly gondunk, hogy a hallgatók nem léptek be kellő időben a gyakorlati képzésbe, és nem tapasztalták meg, milyen is egy óvó vagy egy tanító munkája. Azt gondolom, mindenképpen motivációs lehetőség, hogyha a gyerekek idejekorán megismerik az adott szakma legfontosabb jellemzőit.

Tehát motiváció - és azt hiszem, erre nagyon nagy szükség van, a kollégák elmondása alapján is. Annál is inkább, mert ők kiemelték, hogy ez nem a munka világát jelenti a gyerekeknek, hanem majdnem laboratóriumi körülmények között gyakorolják, fejlődhetnek azok a készségek, képességek, amelyek majd szükségessé válnak az ő szakmai tevékenységükben.

A pedagógusok felkészültségéről, képzettségéről is elméltünk egy keveset, és erről szeretném elmondani, hogy pedagógus-továbbképzések pedig vannak a szakképző intézményekben, csak a kedves kollégák legtöbbször szaktantárgyi továbbképzésekbe iskolázzák be ezeket a pedagógusokat, vagy pedig - most nem tudom, milyen rendeletnek megfelelően - a szakoktatók tevékenységét főiskolai végzettséghez kötötték, és jelentem, hogy óvó-tanítóképzőbe jelentkeztek ezek a szakoktatók, és a legnagyobb hallgatóink voltak, akik azt mondták a diploma megszerzése után, hogy azért ér sokat ez a diploma, mert a gyerekekhez vezető utat megtalálták, nagyon sok pedagógiai, pszichológiai ismeretet szereztek.

Azt gondolom, teljesen jogos az a javaslat, amit Horn György is megfogalmazott, és én is szeretném megerősíteni: a pedagógusok hivatásának erősítésére szükség van. Akik szakképző intézményben dolgoznak, azoknak meg kell találni az oda vezető utat - ahogy Vilmos is elmondta. Tehát az ő képzésükben, továbbképzésükben és talán a szakképzés minőségének javításában is óriási szerepe van annak, hogy tudnak-e megfelelően bánni ezekkel a gyerekekkel.

Én úgy gondolom, hogy ma nagyon sok értelmes, számomra is tanulságos, értékes vélemény hangzott el, de azért jó lenne, ha a beavatkozási pontokról beszélgetnénk, mert nem holnap, nem holnapután, hanem ma kellene ezekkel foglalkozni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Bátyai László - parancsolj!

BÁTYAI LÁSZLÓ: Köszönöm. Nem igazán szerettem volna hozzászólni, bár én a munkaadói oldalt képviselem ebben a dologban, így van bennem egy kis kettősség, mint

pedagógusban és mint ennek a területnek a képviselőjében. Egy-két gondolatot azért szeretnék elmondani.

Nem vagyok tudományos kutató, bár elolvastam jó néhány olyan anyagot, amit felsoroltak ezen a területen. De ma is megerősödött bennem, hogy az elméleti pedagógia és a gyakorlati pedagógia nagyon élesen elválik egymástól. Nagyon jó az anyag, mind a kettő, nagyon sok mindent tartalmaz, ami igaz, amit végig kellene gondolni. De van egy-két probléma.

Én szelekció alatt azt értem, ha valakire rákényszeríték valamit, és kiválogatom, hogy te ezt csinálhatod, te azt csinálhatod, te amazt. Ha ő dönt, az választás, és nem szelekció. Adok neki lehetőséget, nem én döntöm el helyette, hanem ő maga dönthet ebben a kérdésben.

A másik ilyen gondolat a gettósodás, ami megjelenik az anyagban - és sajnos igaz. Nálunk gettósodásnak hívjuk, az Egyesült Királyságban proletáriskoláknak fogják ezeket nevezni. Függetlenül a társadalmi hatásoktól, ez létrejött és létrejön. És nem a pedagógia hozza létre, nem az iskolák hozzák létre, nem szelektálják a gyerekeket, és ezáltal jön létre, hanem a társadalom hozza létre, a szülők hozzák létre: aki teheti, olyan iskolába viszi a gyerekét, ahol az ő igényeinek megfelelő képzés folyik. Aki nem teheti, az marad.

És itt a következő gondolat: a maradékiskolák. A szakiskolák - tetszik, nem tetszik - maradékiskolák. Nem azért szűnt meg a 90-es években a szakmunkásképző, mert pedagógiailag úgy láttuk helyesnek, hogy megszűnjön, hanem azért, mert megszűnt a társadalmi háttére, megszűntek a nagyüzemek, a mezőgazdasági nagyüzemek - az akkori traktorosképzés háttére -, megszűntek a nagy házgyárak, a kőműveseket fölvevő óriási bázisok, megszűntek a nagyvállalatok. Minden, ami kapcsolatban volt a szakmunkásképzéssel. Ezt a tömeget benn kellett tartani az iskolában. Az a gyerek, aki egy hetet iskolában volt, egy hetet tanult, két hetet kelljen eltöltsön az iskolában, minden nap ott kell lennie. Ki kellett tolni a szakképzést. Ennek társadalmi háttére van elsősorban.

Ezért maradt meg ez a kettősség, mert a szerkezet megmaradt olyannak, mert így volt egyszerűbb kitolni. De mert nagymértékben csökkent a tanulólétszám, és megindult egy verseny a normatív finanszírozás következményeképpen a tanulók után. Egy gimnázium nem tehetette meg, hogy a következő évben azt mondja, hússzal kevesebbet veszek fel, mert az én követelményeimnek nem felel meg. Fölvette azt a húszat. Zárójelben jegyzem meg, hogy a főiskola meg az egyetem is fölveszi most azt a húszat. A szakközépiskolának már maradt egy tömeg, és a szakmunkásképzésnek maradt egy maradék tömeg. Ezek a gyerekek képezhetőek, fejleszhetőek, oktathatók, nem hátrányosak, nem buták, csak meg kell találni azt a formát, azt a tananyagot, amivel ők olyan szintre juttathatók, hogy megbecsültnék érezzék magukat ebben a társadalomban.

Felmerült, hogy nagy a munkaerőhiány bizonyos területeken. Bizony, van, mégpedig a kétkezi területen. Most lejátszunk ugyanazt a folyamatot, amit lejátszódik Németországban, vagy Svájcban, Ausztriában: importáljuk a kétkezi munkást, miközben több százezer munkanélküli van Magyarországon. Az egy ideál, hogy nulla százalékra fog csökkenni a nem érettségizettek aránya. Nem fog menni. A lényeg pont az, hogy ezt a kettőt közelítsük egymáshoz. Ha van munkaerőhiányunk és van munkaerő-feleslegünk bizonyos területen, akkor ne legyenek olyan szakmák, amikre csak importálni tudunk munkaerőt. Ez jellemző Németországra, Ausztriára, Svájcra - de sajnos, már jellemző nálunk is. Példának tudom felhozni az építőipart: importáljuk a munkaerőt a kétkezi munkára. *(Dr. Mihály Ottó: Fogjuk is!)* Ez viszont az én nézetem szerint pazarlás. Ha van kiképezhető, a másik oldalról pedig van rá igény, akkor lehetőleg ne

importáljunk, ne az oktatás olyan területére fordítsunk pénzt, ami nem hasznosul ebben a rendszerben.

A lemorzsolódás megjelenik az anyagban. Vannak rá adatok, tudom, ismerem őket. 2000-től napjainkig, például a Fővárosi Önkormányzat naprakész a szakiskolai, szakközépiskolai, gimnáziumi évenkénti lemorzsolódás összehasonlító elemzésben is. A lemorzsolódás tényleg a szakiskolákban szörnyű: van olyan iskola, ahol eléri a 40-50 százalékot - de nem csak ezekkel van baj, ugyanis ők iskolák között keringenek. Az egyik iskolából lemorzsolódik, átmegy a másikba - a normatíva meg a tankötelezettség miatt tartani kell. Az a szörnyű, hogy a szakiskolákban, de a szakközépben is megjelenik bizonyos osztályokban, hogy az évet végzett tanulók 70 százaléka bukik valamilyen tantárgyból, hogy kilencedik osztályban 18 éves gyerek tanul nappali tagozaton - ez óhatatlanul konfliktusokat fog fölvetni, akár tetszik, akár nem.

A szakiskola és a szakmunkásképző nem zsákutca. A mai rendszer sem zsákutca. Mindig elfelejtjük az oktatási törvénynek azt a részét, hogy létezik esti és levelező oktatás is, iskolarendszerű, és létezik felnőttképzés is. Ami az anyagban megjelenik, a rövid lefutású szakmai képzés, azt pontosan ez a terület tudja megvalósítani. Ez létezik ma is, élni kellene vele.

A harmadik dolog, hogy sajnos azt kell mondanom, ezekben a proletár vagy gettósodott iskolákban a 16 éves a gyerekek 90 százaléka ma is dolgozik: éjszaka árufeltöltő, valamit csinál, de dolgozik.

Azt hiszem, megpróbáltam csak egy-két dologra utalni.

ELNÖK: Nem adom meg Vass Vilmosnak a szót most: ezt a napirendet le kell zárni, mert a másik napirendi pontba okvetlenül bele kell vágni, ott ugyanis határozni kell abban a kérdésben. Egyébként folytatni fogjuk, ugyanis ma nem arról beszéltünk, ami ennek a napirendnek a címe: ma elmondtuk általános jeremiáinkat az egész közoktatás helyzetéről, a tanárképzéstől a belső struktúráig. Itt mindenkinek eszébe jutott valami, ami mind nagyon fontos volt, de nem arról beszéltünk, ami a cím, hogy a közoktatás és a szakképzés kapcsolata. Ezt részben érintettük, és ezen kívül belementünk - a nélkül, hogy felkészültünk volna rá - például a szakképzés belső tartalmi és szerkezeti problémáiba. Ettől parttalanná vált ez a beszélgetés.

Vili, ne haragudj rám, most csak azért vagyok ilyen morc, meg barátságtalan, meg diktatórikus, mert okvetlenül határozni kell a katolikus kerettanterv ügyében. Ha nem tudjuk ezt befejezni, akkor tulajdonképpen diszkriminatív gyakorlattá válik. Ide beterjesztették, mi megpróbáltuk előrehozni - leszavaztátok -, viszont ez a vita teljesen parttalanná vált.

Én tehát azzal zárnám ezt, hogy folytatni fogjuk, mert nem beszéltük ki magunkat, de nem tehetjük meg, hogy ugyanakkor a katolikus kerettantervet azért, mert nekünk ennyi mondanivalónk van a világról, nem tárgyaljuk meg. Elnézést kérek, Vili...

DR. VASS VILMOS: Ne csak tőlem, az összes többitől, aki még hozzászólásra jelentkezett.

ELNÖK: Mindenre van lehetőség, és én szeretném megtárgyalni...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Esetleg függesszük föl a vitát, és utána folytassuk.

ELNÖK: Amíg akartok maradni, késő estig lehet folytatni - de ezt most előre kell vennünk, mert nem lehet ezt a katolikus kerettantervet nem szankcionálni.

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Nem lenne jobb, ha a következő ülést erre szentelnénk? Mert ez azért sokkal komolyabb, nagyobb tiszteletet érdemlő probléma...

DR. SZENES GYÖRGY: Kezdjük korábban, mert sehol nem tartunk még!

HORN GYÖRGY: Akkor is lesznek egyebek, de azt gondolom, jó lenne.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én a János javaslatával értenék egyet. Ha most megszakítjuk, és folytatjuk, ez már tényleg...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Kerettanterv nem lesz a következő ülésre.

HORN GYÖRGY: De lesz az iskolák államosításával kapcsolatos vita. Az OKNT napirendjén van, és szeretném is javasolni, hogy kerüljön is ide.

DR. SZENES GYÖRGY: Ezzel kezdtük.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem voltál itt.

DR. CSERMELY PÉTER: Hadd legyen egy ügyrendi javaslatom a következő üléssel kapcsolatban! Ahogy a természettudományok oktatásánál megtettük, hogy egy külön, rendkívüli ülést szenteltünk a témának - bocsánatot kérek, nem akarom saját témámat lecsepülni -, ez sokkal fontosabb, vagy legalábbis olyan fontos, ennek tényleg lehet egy rendkívüli ülést szentelni.

ELNÖK: Péter, tegyél javaslatot: melyik napon?

DR. CSERMELY PÉTER: Ahogy a múltkor sikerült egy kört futnunk, és meg tudtunk állapotodni egy időpontban, amikor zömmel itt tudtunk lenni, azt hiszem, ezt most is meg lehetne tenni, és a két rendes ülés között egy időpontot rá tudnánk szálni.

HORN GYÖRGY: A két anyag szerzői között jól láthatóan vannak körvonalazható vitapontok. Hadd kérjem, hogy az érintettek üljenek le, ugyanúgy, mint akkor, és terjesszenek el olyan javaslatokat, amiről úgy gondolják, hogy elnök úr ingerületének okát lehet vele csökkenteni, hogy csökkenjen a parttalansága - ha jól értettem. *(Dr. Szilágyi János: Nem volt ez parttalan!)* Szerintem sem - azért nem a saját ingerületemről beszélek. *(Dr. Vass Vilmos: Én már ideültem a Szenes mellé!)* De azt lehet, nem, hogy valamiféle előterjesztéssel...

DR. SZENES GYÖRGY: Megmondom, mi a probléma: az alapp probléma az, hogy valamit most kell csinálni, nagyon gyorsan. Azzal nem értek egyet, amit Ottó mondott, hogy ez 5-8 év. Ez egy év, a komprehenzív iskola meg egy távlat.

HORN GYÖRGY: Ebben vita volt.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az a kérdés, melyikre mondod...

HORN GYÖRGY: Szerintem üljetek le...

ELNÖK: Március 26-a, csütörtök alkalmas-e arra, hogy egy rendkívüli ülést beiktassunk? *(Dr. Szabados Lajos: TTB-nk van, mindig rendszeresen a negyedik csütörtökön.)* Én csak kérdeztem, hogy a többség itt tud-e lenni.

HORN GYÖRGY: Áprilisban az első csütörtök?

DR. SZILÁGYI JÁNOS: A múltkor azt beszéltük meg, hogy kellene majd a partnereket, a szakképzés szereplőit is meghívni.

ELNÖK: Április 2-a?

DR. SZENES GYÖRGY: Hadd kérdezzek valamit! Március 28-a általában mindenkinek munkanap. Ez egy szombati nap. Senki nem mondhatja, hogy oktat, mert nem valószínű. Ez a 28-a egy alkalmas szombati nap, áthelyezett munkanap.

DR. VASS VILMOS: Én Rozsnyón leszek akkor.

ELNÖK: Olyan ügyse tudunk találni, amikor mindenki itt tud lenni. *(Közbeküldés: De legalább a szerzők!)*

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egyszer vagyok agresszív: nekem 13.30-kor muszáj felállnom most az egyszer. Távozásom után én alkalmazkodom minden naphoz, csak vágjunk bele a katolikus kerettantervbe!

ELNÖK: Ezt is félbeszakítom. Trencsényi Lászlóé a szó, és utána folytatjuk.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Tisztelt Köznevelési Tanács! Gondolom, a hosszú vita alatt a helyben kiosztott előterjesztést és a túlsó oldalára írt feljegyzésemet valamennyien olvasták. A kerettantervi bizottságban vita volt erről a kérdésről, ezt megpróbáltuk hitelesen tükröztetni. Én, mint a kerettantervi bizottság elnöke, a feljegyzésemben csak ezt a pathelyzetet, illetve azt az álláspontot képviseltem, hogy nem szakmai kérdés volt ez a vita, hanem politikai kérdés. Mint az Országos Köznevelési Tanács tagja, bizonyos értelemben felülemelkedhetőnek érzem magam a kerettantervi bizottság elnökeként képviselt állásponton, különösen, hogy a Közoktatás-politikai Tanács egyértelműen a kihirdetés verziója mellett foglalt állást.

Első hozzászólásként tehát én a kihirdetést javaslom. Az aggályok léteznek, amelyek a feljegyzésben vannak, de ezek az aggályok nem a kerettanterv kihirdetésének eszközével kezelhetők. Másfelől a politikai kérdésben a referensnek igaza van, de én politikailag legalább annyira rosszul sikerültnek tartanék egy olyan döntést, amely azt a látszatot keltené, hogy a miniszter diszkriminálja a katolikus kerettantervet. A javaslatom tehát a kihirdetés.

ELNÖK: Van-e ezzel kapcsolatban?

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Nem tudom, megkapták-e, én írtam mindenkinek: kiírtam a jogszabályokat. Azért nem értem a kihirdetési javaslatot, mert a 131. § (4) bekezdése egyértelműen és világosan azt mondja, hogy a miniszter jóváhagyja. Ott semmilyen más szöveg nincs. Végignézttem, elküldtem a jogszabályi szövegeket. A miniszternek diszkrecionális joga van bármit kihirdetni. Ha az a kérdés, az OKNT azt javasolja-e, akkor ezt persze teheti.

A Waldorf-kerettantervre való hivatkozás egy másik jogszabály. Az alternatív kerettantervek első mondata úgy szól, hogy az alternatív iskolák a számukra kihirdetett kerettantervek alapján végzik a munkájukat. Ennek alapján született egy. Sose gondoltam volna, hogy ez egy ilyen izé, de még egyszer mondom: a szöveg szerint a jogszabály ebben határozottan és egyértelműen ezeket a szavakat használja. Azért ültem oda, hogy megnézzem, mi van abban. Lehet, hogy a törvényt kell módosítani, mert szerintem nem releváns a dolog, hiszen azt is elküldtem, ott van világosan, hogy önkormányzati iskola ezt a kerettantervet nem használhatja. Tehát az a veszély nincs benne, hiszen ott van, hogy ő nem teheti. *(Dr. Szabados Lajos: Már ha veszély!)* Talán ne vitassuk meg, hogy a katolicizmus maga veszély vagy sem, mert nem is ez a kérdés. Az a kérdés, mit mond erről a törvény. *(Dr. Mihály Ottó: Államvallási változtatban vagy Európán kívül?)* Nem szeretném, ha államvallás lenne a katolicizmus, de mások még akarhatják, ez nem az én ügyem. A szöveg nekem egy pillanatig sem kérdéses.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Mi szövegezési hibának értelmeztük.

HORN GYÖRGY: Azt lehet, de akkor azt kell leírni, hogy az OKNT szerint ez egy szöveghiba, kérjük a jogszabály módosítását. Ezt lehet, de abban a szövegben ez van. Nem tudok mást mondani. És két különböző paragrafus: a 131. § (1), (2) és (4). Nem is értem. Lehet módosítani, de most nem ezt mondja.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Elnézést, én nagyon nagyra becsülöm a Trencsényi László bevezetőjét, mert ez pontosan olyan kérdés, amire én azt mondom, hogy nem ízléses. A jó ízlés gátat szab. Mondok egy nagyon durva példát. Én, mint történész, szakmailag tanulmányozhatom a holocaust áldozatainak a számát, de ízléstelennek tartom, ha erről elkezdünk szakmailag precízgetni, hogy 600 ezer vagy 300 ezer, mert elfedi a szörnyűség lényegét. Na, ez egy nagyon meredek és durva példa, de azért az egyházakkal, a hitélettel, a lelkiismereti szabadsággal kapcsolatos kérdéseket egy ilyen nem is stratégiai kérdésben fölvetni, vita tárgyává tenni, egyszerűen nem politikus, ahogy a Laci mondta, én úgy mondanám, hogy nem ízléses. Azt hittem, hogy ezt vita nélkül megszavazzuk - ez egy nagyon lojális javaslat -, és kész.

Amit Gyuri mondott, én másképp olvasom ezt a jogszabályt, de talán ne is folytassuk. Egy paragrafuson belül van szó az alternatív tantervekről, és egy paragrafuson belül az egyházi tantervekről, és mindezekre vonatkozik egy megengedő, hogy ha kéri a tanterv készítője, a jóváhagyás után a miniszter kihirdetheti. Most mi nem mondjuk azt a miniszternek, hogy ne hirdesse ki. Kéri a jóváhagyást, odakerül a miniszter elé, az meg kihirdeti. És hogyha mégse hirdetni, az az ő felelőssége - de én tudom, hogy ki fogja hirdetni.

Azt javaslom, hogy fejezzük is be ezzel. *(Zaj, közbeszólások.)*

DR. MIHÁLY OTTÓ: Lehet, hogy nem értelek. Javasolja, fogadja el.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Hirdesse ki!

DR. MIHÁLY OTTÓ: De azt mondod, hogy az a miniszter dolga.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Egyáltalán miért vetődik föl. De ha fölvetődik, nekünk állást kell foglalni. Idehozták. Már eleve kár, hogy a kerettantervi bizottság ezt vitatta. Azt kellett volna mondani, hogy menjen tovább a maga útján. De fölvetődött a kérdés. Laci nagyon korrektül elmondta, hogy volt egy vitájuk. Akkor mi is azt mondjuk...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Most már értem a hozzáállásodat.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Az a véleményem, hogy menjen a maga hivatali útján. Véleményem szerint nincs probléma.

HORN GYÖRGY: Még egyszer mondom - bár nekem aztán mindegy, de oda van írva. Kiemelten, ne haragudjatok, felolvasom, hogy egyben halld a hetest: „A kerettantervet a közoktatási feladatkörben eljáró Oktatási Hivatalhoz kell benyújtani”. Benyújtotta. „Az oktatásért felelős miniszter a kerettantervet az Országos Köznevelési Tanács egyetértése után hagyhatja jóvá.” Jóváhagyják. „A kerettantervet az oktatásért felelős miniszter a benyújtó hozzájárulásával rendeletben is kihirdetheti.” *(Dr. Závodszky Géza: Nem mondjuk, hogy ne hirdesse ki!)* De nem méész tovább! „A rendeletben kihirdetett kerettanterv szabadon felhasználható.” *(Dr. Závodszky Géza: Igen.)* De éppen ezt írtam oda mellé, hogy a 4. § meg megtiltja ezt.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ehhez képest, Gyuri, a katolikus kerettanterv szövegszerűen azt tartalmazza: felhívjuk a figyelmet arra, hogy ha önkormányzati iskola alkalmazza, akkor adaptáló kötelessége van. Azt mondja a törvény - egyébként a törvény szövegében van a hiba -, hogy a kerettantervet, akár kihirdetett, akár jóváhagyott, fénymásolóval is elő lehet állítani helyi tantervként. Ebben a pillanatban, ha egy oda nem figyelő tantestület vagy oda nem figyelő önkormányzat ezt berakja a helyi tantervébe, akkor az ellentmondás azon a szinten áll helyre, mert ott benne van a kerettanterv szövegében, hogy ezt csak adaptálva szabad. *(Dr. Mihály Ottó: Az első reggeli imánál észreveszik, hogy nem olvasták el. - Horn György: Kivéve, hogy arra a kérdésre, „Mi volt az iskolában?”, az a válasz, hogy semmi, így nem derül ki, hogy túl vannak az imán.)* Ezt nem a tanterv szintjén kell szabályozni. *(Többen: Szavazzunk!)*

ELNÖK: Gyuri, mi a szöveged a mostani határozathoz?

HORN GYÖRGY: Ahogy Gézának nyilvánvaló volt, hogy ezt kihirdeti, nekem ugyanilyen nyilvánvaló volt, hogy nem hirdeti ki, csak jóváhagyja - de mindegy.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Mi volt a többi javaslatban? A többi javaslat szövegét ugyanúgy le kell tenni, és továbbítani kell. A többi kerettantervvel mit csináltunk? Azt mondtuk, hogy hirdesse ki? *(Közbeszólások: Javasoltuk.)* Lehet egy pozitív diszkrimináció, csak akkor tudjuk, hogy ez az! Nem gondolom, hogy ezt másképp kellene intézni, mint az eddigieket.

ELNÖK: Így van!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ha az eddigieknél ezt mondtuk, akkor mondjuk ezt, és - igazad van - a miniszter ettől függetlenül kihirdetheti, ha ő úgy gondolja.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Mert nem mondjuk, hogy ne hirdesse ki.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Isten ments!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Volt egy olyan javaslat...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Dehogy! Én ebben sem akarok állást foglalni.

ELNÖK: Akkor a szöveg úgy hangzik, hogy az Országos Köznevelési Tanács semmi kifogást nem emel az ellen, hogy a miniszter ezt a kerettantervet jóváhagyja. *(Dr. Trencsényi László: Kihirdesse. - Közbeszólások.)*

Az Országos Köznevelési Tanács nem látja akadályát annak, hogy a miniszter a katolikus kerettantervet jóváhagyja és kihirdesse. Aki ezzel egyetért, kezet föl! *(15) Tartózkodás? (1)*

Akkor ez a határozat.

A következő: ma döntsünk abban, hogy mikor lesz a következő rendkívüli ülés.

HORN GYÖRGY: Elnök úr, kérem tisztelettel, kérdezze meg, hogy április 2-a kinek jó!

DR. VASS VILMOS: Nekem nem.

GÖRBE LÁSZLÓ: A digitális bizottságnak akkor lesz egy ilyen továbbképzése.

ELNÖK: De volt egy másik javaslat: a március 28-a, szombat.

HORN GYÖRGY: Erre mondták az érintettek, hogy nem tudnak eljönni. *(Dr. Szenes György: Ha Nahalkáék nincsenek itt, az sokat segít! - Derültség.)*

ELNÖK: Április 2-án ki nem tud itt lenni? Vass Vili nem. Neked jó? *(Dr. Nahalka István: Nekem jó.)*

Akkor így döntünk: április 2. Elfogadható? Kezet föl! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Rendkívüli OKNT-ülés tehát április 2-án, egyetlen napirendi ponttal.

KOSINSZKY ZSUZSA: Mikor kezdünk: tízkor vagy később?

ELNÖK: Kezdhethetünk tízkor, mert nincs akadály, ugye? Ez a határozat. Tehát április 2-án, 10 órakor, ennek a napirendnek a folytatása.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Folytatjuk még?

ELNÖK: Nem folytatjuk. Annyi kérés még elhangzott - és ez egy nagyon racionális kérés volt -, hogy erre az ülésre egy kicsit markáns javaslatokat fogalmazzatok meg a mai vita

tanulmányaként, tehát valamennyire kristályosítsuk ki a véleménykülönbségeket, hogy operatívabbá tudjon válni a vita.

KOSINSZKY ZSUZSA: Elnézést, elnök úr, és a 3., 4. napirendi pont?

ELNÖK: Azokat is áttesszük.

KOSINSZKY ZSUZSA: Abban maradtunk, hogy a rendkívülin csak a szakképzés lesz a téma.

ELNÖK: Ha marad idő, akkor folytatjuk. Nem tudok mit csinálni.

KOSINSZKY ZSUZSA *(Brassói Sándorhoz)*: Akkor már eső után köpönyeg?

BRASSÓI SÁNDOR: Abszolút mértékben. Az egyeztetés jelenleg is korlátozott. A költségvetési törvény alapján a rendeletet ki kell hirdetni március 15-éig, ami azt jelenti, hogy az azt követő munkanapon, vagyis hétfőn, 16-án. Ezek a rendeletek elküldésre kerültek a Magyar Közlönynek, mert meg kell jelenniük. Az egyeztetés részünkről egy fontos szempont, ennek mi eleget teszünk, de nem kényszeríthetjük az OKNT-t arra, hogy a saját munkatervét felrúgva megtárgyaljon valamit, amit valamikor később akart tárgyalni. Az OKNT-nek elküldtük a napirendet. Nyilván az OKNT is tudja, hogy a költségvetési törvény alapján minden rendeletünket ki kell hirdetnünk 15-éig - ez már három éve így van. Én érdemben már nem tudok mit tenni: itt vagyok, szívesen elmondom a rendelet elemeit - de elment.

ELNÖK: Az ülést lezárom, köszönöm a jelenlétet!

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 31 perc)